

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**DÖVME YAPTIRAN VE YAPTIRMAYAN BİREYLERİN
SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISI VE BENLİK SAYGISININ
KARŞILAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ALİHAN KARAKILIÇ

LEFKOŐA

2023

**ALİHAN
KARAKILIÇ**

SOSYAL GÖRÜNÜŞ

KAYGISI

VE

BENLİK

YÜKSEK LİSANS

TEZİ

2023

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**DÖVME YAPTIRAN VE YAPTIRMAYAN BİREYLERİN
SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISI VE BENLİK SAYGISININ
KARŞILAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HAZIRLAYAN
ALİHAN KARAKILIÇ
20212756**

**TEZ DANIŐMANI
DR . AYŞE BURAN**

**LEFKOŐA
2023**

ONAY

Alihan KARAKILIÇ tarafından hazırlanan “DÖVME YAPTIRAN VE YAPTIRMAYAN BİREYLERİN SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISI VE BENLİK SAYGISININ KARŞILAŞTIRILMASI” başlıklı tez, kapsam ve nitelik açısından kalite standartlarına uygunluğu ile ilgili Sosyal Bilimler Enstitüsü Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak 16/06/2023 tarihinde kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ

ADI SOYADI

İMZA

JÜRİ BAŞKANI: Dr. Bingül Subaşı HARMANCI

JÜRİ ÜYESİ: Yrd. Doç. Dr. Şebnem GÜLDAL

DANIŞMAN: Dr. Ayşe BURAN

Anabilim/ Anasanat Dalı Başkanı Onayı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

06.07/2023
Doç.Dr. Meryem KARAAZİZ
Anabilim/Anasanat Dalı Başkan

...../...../ 20...
Prof. Dr. Kemal Hüsnü Can Başer

Etik İlkeler Uygunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Alihan KARAKILIÇ

17/04/2023

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans tezimin çalışmalarını yönlendirmesi, sonuçlarının değerlendirilmesinde bilgi ve tecrübelerini benden esirgemeyen, bana çalışma Őevki ve azmi aŐılayan, bana her zaman destekte bulunan, tezimin yazımı aşamasında büyük katkılarında dolayđ başta danıŐmanım **DR. Ayşe BURAN** 'a, teşekkür ederim.

Sevgi ve Őevkatleriyle her zaman yanımda olan, benden desteklerini esirgemeyen, çalışmalarında ve attđđım her adımda yanımda olan, her zaman sevgi ve saygđ duyduđđım, emeklerini ödeyemeyeceđđim Őüphesiz bugünlere gelmemde en büyük katkı ve emeğe sahip olan sevgili **KARAKILIÇ** ailesine teşekkür ederim.

Bu yüksek lisans çalışmam boyunca isimlerini sayamayacađđım kadar çok, hepsi birbirinden değerli olan hocalarıma, arkadaşlarıma ve yakınlarıma, sonsuz Őükranlarımla birlikte canđ gönülden sevgi ve saygđlarımı sunuyorum.

Alihan KARAKILIÇ

LefkoŐa - 2023

ÖZET

Dövme Yaptıran ve Yaptırmayan Bireylerin Sosyal Görünüş Kaygısı ve Benlik Saygısının İncelenmesi

KARAKILIÇ, Alihan

Yüksek Lisans, Klinik Psikoloji Bilim Dalı

Haziran-2023, 77 Sayfa

Bu çalışma dövme yaptıran ve yaptırmayan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısını incelemeyi amaçlamıştır. 18 yaşını tamamlamış, dövme yaptıran ve dövme yaptırmayan bireylerin Sosyal Görünüş Kaygısı ve Benlik Saygısı arasında farklılık var olup olmadığını incelemek amacıyla başlanılacak olan araştırma nicel araştırma yöntemlerinden biri olan nedensel karşılaştırma araştırma yöntemiyle yürütülmüştür. Örneklem grubu KKTC 'de ve Türkiye ' de yaşayan 18 yaşını tamamlamış bireyleri kapsamaktadır. Çalışmaya toplamda 384 kişi katılmıştır. Araştırmada Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği ile Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ve diğer literatür çalışmalarına yön verecek demografik form ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre dövme yaptıran ve yaptırmayan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ile benlik saygısı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Çalışmada dövme yaptıran ve yaptırmayan bireylere bakıldığında dövme yaptıran bireyler, dövme yaptırmayan bireylere göre az sayıdadır. Bu bağlamda dövme yaptıran ve yaptırmayan bireylerin sosyal görünüş kaygılarında anlamlı iken benlik saygısı arasında anlamlı bir farklılık çıkmamıştır. Çalışmada katılan bireylerin dövme yaptıran bireylerin neden dövme yaptırdıklarına ilişkin yer alan veriler sonucunda sosyal görünüş kaygısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Çalışmada dövme yaptıran bireylerin yaşlarına değişkenlere göre Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği ve Benlik Saygısı Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin yer alan Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeğinden alınan puanlar arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Bu çalışma doğrultusunda dövme yaptıran bireylerin benlik saygısını yeterince olmamasından kaynaklı, sosyal görünüş kaygısının fazla olması sonrasında dövme yaptırdığı, görülmektedir. Bu noktada sosyal görünüş kaygısının daha fazla olmasından dolayı, bireylerin bu kaygılarının azaltılmasına yönelik olarak bilişsel davranışçı terapiler veya toplum içerisinde özelleştirmeler yapılarak grup terapileri yapılabilir, kaygının azaltılması noktasında eğitimler yapmalarını alanda çalışacak araştırmacıların dikkate alması gerekmektedir.

Anahtar kelimeler; Dövme, Kaygı, Sosyal Görünüş Kaygısı, Benlik , Benlik Saygısı

ABSTRACT

Analysis of Social Appearance Anxiety and Self-Esteem of Tattooed and Non-Tattooed Individuals

KARAKILIÇ, Alihan

Master of Science, Clinical Psychology Department

June-2023, 77 Pages

This study aims to examine the social appearance anxiety and self-esteem of individuals with and without tattoos. The study, which examined whether there is a difference between the Social Appearance Anxiety and Self-Esteem of tattooed and non-tattooed individuals at and above the age of 18, was carried out using random comparison research method, which is one of the quantitative research methods. The sample group includes individuals at and above the age of 18 living in the TRNC and Turkey. A total of 384 people participated in the study. Social Appearance Anxiety Scale, Rosenberg Self-Esteem Scale and Demographic Form Scale that will guide other literature studies were used in the research. According to the findings, there is no significant difference between social appearance anxiety and self-esteem of tattooed and non-tattooed individuals. Among the participants in our study, tattooed individuals are less in number compared to non-tattooed individuals. In this context, while a significant difference was found in the social appearance anxiety of tattooed and non-tattooed individuals, there was no significant difference between their self-esteem levels. According to the data on why tattooed individuals who participated in our study get tattoos, a statistically significant difference was found in terms of social appearance anxiety. In our study, as a result of the comparison of the Social Appearance Anxiety Scale and Self-Esteem Scale scores according to the ages of tattooed individuals, it was determined that there was a statistically significant difference between the scores obtained from the Social Appearance Anxiety Scale. It is seen that tattooed individuals get tattoos due to low self-esteem and high social appearance anxiety. In order to deal with high social appearance anxiety, cognitive behavioral therapies or group therapies based on customizations in the community can be performed to reduce these anxieties of individuals. Conducting trainings to reduce anxiety is an issue that should be considered by researchers who will work in the field.

Keywords; Tattoo, Anxiety, Social Appearance Anxiety, Self, Self Esteem.

İçindekiler

ONAY.....	iii
Etik İlkeler Uygunluk Beyanı.....	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	vii
Tabloların Listesi.....	xii
Kısaltmalar	xiii

BÖLÜM I

Giriş.....	1
Problem Durumu	1
Araştırmanın Amacı	4
Alt Amaçlar	4
Araştırmanın Önemi	4
Araştırmanın Sınırlılıkları	5
Tanımlar	6
Benlik Saygısı.....	6
Dövme.....	6
Sosyal Görünüş Kaygısı.....	6

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	7
Dövme Tanımı ve Tarihçesi	7
Modern Yaşamda Dövme.....	7
Psikososyal Gelişim Kuramına Göre Dövme.....	8
Sosyal Kimlik Kuramına Göre Dövme	8
Kaygı Kavramı Tarihçesi	9
Sosyal Kaygı.....	9
Sosyal Görünüş Kaygısı	10
Sosyal Görünüş Kaygısı Kuramsal Görüşler.....	10
Psikanaltik Kurama Göre Sosyal Görünüş Kaygısı	10
Bilişsel (Psikobiyolojik) Kurama Göre Sosyal Görünüş Kaygısı.....	11

Davranışçı Kurama Göre Sosyal Görünüş Kaygısı	11
Kendilik Sunumu Modeline Göre Sosyal Görünüş Kaygısı	11
Benlik Kavramı Tarihçesi	12
Benlik Saygısı Kavramı ve Evreleri	12
Yüksek Benlik Saygısı	13
Düşük Benlik Saygısı	14
Benlik Saygısı Kuramsal Görüşler	14
Psikanaliz Yaklaşımında Benlik Saygısı	14
Bireysel Psikoloji Yaklaşımında Benlik Saygısı	15
Hümanist Yaklaşımında Benlik Saygısı	15
Psiko-Sosyal Gelişim Kuramında Benlik Saygısı	15

BÖLÜM III

Yöntem	17
Araştırma Modeli	17
Örnekleme	17
Betimleyici İstatistik	18
Tablo.1.Katılımcıların Cinsiyet Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	18
Tablo.2.Katılımcıların Yaş Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	18
Tablo 3.Katılımcıların Dövme Yaptırma İşlemi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	19
Tablo.4. Katılımcıların Estetik İşlem Yaptırma Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	19
Tablo.5. Katılımcıların Eğitim Düzeyi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	20
Tablo.6. Katılımcıların Vücutlarındaki Dövme İşlemleri İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	20
Tablo.7. Katılımcıların İlk Dövme Yaş Değişkeninin Frekans ve Yüzde Değerleri	21
Tablo.8. Katılımcıların Dövme İşlemindeki Amaç Frekans ve Yüzdeler Değerleri	21
Tablo.9. Katılımcıların Ekonomik Gelir Düzeylerinin Frekans ve Yüzdeler Değerleri	22
Veri Toplama Araçları.....	22
Sosyodemografik Bilgi Formu	22

Sosyal Görünüş Kaygı Ölçeği	23
Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği	23
Veri Toplama Süreci	24
Verilerin İstatistiksel Analizi.....	24
<i>Tablo.10. Katılımcıların Normal Dağılım Gösteren İstatistikleri</i>	25
Çalışma Planı.....	26

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorumlar	27
Birinci Alt Amaca Yönelik Bulgular.....	27
<i>Tablo 12. Dövmeli ve dövmesiz katılımcıların ölçek puanları ile karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları</i>	28
<i>Tablo 13. Dövmeli katılımcıların cinsiyetlerine göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları</i>	28
<i>Tablo 15. Dövmeli katılımcıların estetik işlemlerine göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları</i>	30
<i>Tablo 16. Dövmesiz katılımcıların estetik işlemlerine göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları</i>	31
<i>Tablo 17. Katılımcıların eğitim durumlarına göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA sonuçları</i>	32
<i>Tablo 18. Katılımcıların yaş düzeylerine göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA sonuçları</i>	33
<i>Tablo 17. Dövme yaptıran katılımcıların neden dövme yaptırdıklarına göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA sonuçları</i>	34
<i>Tablo 18. Dövme yaptıran ve yaptırmayan katılımcıların SGKÖ ve RBSÖ Person Korelasyon Analizi</i>	35

BÖLÜM V

Tartışma.....	36
---------------	----

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler.....	41
Sonuç	41
Öneriler.....	42
KAYNAKÇA	44

EKLER	54
EK.1.....	54
EK.2.....	55
EK.3.....	56
EK.4.....	59
EK.5.....	60
EK.6.....	61
EK.7.....	62
EK.8.....	63
Ölçek İzinleri.....	63
Res.1: Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği İzni.....	63
Res.2: Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği	63
Ek.9.....	64
İntihal Raporu.....	64

Tabloların Listesi

Tablo.1.Katılımcıların Cinsiyet Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo.2.Katılımcıların Yaş Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo.3.Katılımcıların Dövme Yaptırma İşlemi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo.4. Katılımcıların Estetik İşlem Yaptırma Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo.5. Katılımcıların Eğitim Düzeyi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo.6. Katılımcıların Vücutlarındaki Dövme İşlemleri İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo.7. Katılımcıların İlk Dövme Yaş Değişkeninin Frekans ve Yüzde Değerleri	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo.8. Katılımcıların Dövme İşlemindeki Amaç Frekans ve Yüzdeler Değerleri	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo.9. Katılımcıların Ekonomik Gelir Düzeylerinin Frekans ve Yüzdeler Değerleri	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo.10. Katılımcıların Ortalama ve Standart Sapma Dağılımları İstatistikleri	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo.11. Katılımcıların Normal Dağılım Gösteren İstatistikleri	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo.12. Geçerlilik- Güvenirilik Test İstatistikleri	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo.13. Dövmeli ve Dövmesiz katılımcıların cinsiyetlerine göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo.14. Dövmeli ve Dövmesiz katılımcıların estetik işlemlerine göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo.15. Katılımcıların eğitim durumlarına göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA sonuçları	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo.16. Katılımcıların yaş düzeylerine göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA sonuçları	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo.17. Dövme yaptıran katılımcıların neden dövme yaptırdıklarına göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA sonuçları	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo.18. Dövme yaptıran ve yaptırmayan katılımcıların SGKÖ ve RBSÖ Person Korelasyon Analizi	31

Kısaltmalar

APA : Amerikan Psikiyatri Derneği

BS : Benlik Saygısı

DSM : Ruhsal Bozuklukların Teşhis ve Statik El Kitabı

DSÖ : Dünya Sağlık Örgütü

NCANDS : Ulusal Çocuk İstismarı ve İhmali Veri Sistem

RBSÖ : Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

SGKÖ : Sosyal Görünüş Kaygısı

SGK : Sosyal Görünüş Kaygısı

SPSS : Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı

BÖLÜM I

Giriş

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın problemine, araştırmanın amacına, araştırmanın önemine, araştırmanın sınırlılıklarına ve araştırma ile ilgili tanımlara yer verilmiştir.

Problem Durumu

Dövme bedene kazınarak ömür boyu insan bedeninden çıkmayan görsel açıdan güzel görünmek için yapılan bir eylem olarak bilinmektedir. Bununla birlikte dövme gelişimsel olarak ilk gençlik dönemlerine yapılan sosyalleşme aracı olarak bireylerin etrafındaki diğer insanlara kendini kabul ettirme veya bir topluma ait olma amacıyla yapıldığı gözlemlenmiştir. Günümüzde oldukça endüstrileşen dövme insanların bedeninin bir şeyler anlatması olarak tanımlanmaktadır (Zimmer, 2011). Dünya üzerinde oldukça yaygınlaşan dövme insanın boyutsal ve şekilsel olarak grup ve bireysel bir anlam ifade etmesinden dolayı yaptırılmaktadır. Dövme insan vücudunda güzel, seksi, estetik açıdan ilgi çekici olabildiği için sosyal görünüş kaygısının doğurduğu benlikte oluşan çatışmalara yön vermektedir. Bunun yanı sıra bazı ruh bilimciler bu durumun insanın karşı insanlar tarafından beğenilme, ilgi görme, benlik saygısında artış ve sosyal açıdan kabul görülme nedeniyle yapıldığı öngörülmektedir (Geographic,2015).

Psikoloji bilimi, insan davranışları, düşünceleri ve duygularını anlamaya yönelik bir bilim dalıdır (Fernald, 2008). Dövmenin ruhsal arkeolojik çalışmalar için bir araç olarak kullanılması, dövmenin bireyin kişilik yapısı, düşünce tarzı, duygusal durumu ve benlik saygısı üzerindeki etkilerini anlamaya yönelik bir yaklaşımı ifade eder. Optimizm ve pesimizm, bireyin dünya görüşüne ve gelecek hakkındaki beklentilerine bağlı olarak farklılık gösteren kavramlardır. Bu kavramlar, bireyin hayatında aldığı kararları, tutumunu ve davranışlarını etkiler. Dolayısıyla, dövmenin bir bireyin optimist yada pesimist bakış açısına sahip olması ruhsal anlamda çalışmalara bir yol açmaktadır (Hazar, 2007).

Dövmenin sosyal özellikleri arasında sosyal olarak statü belirleme, cinsiyet, bireylerin dogmatik düşünceleri, cinsellik kavramları, alt kültür, sağlık ve ekonomi sektörü, kültürel farklılık, sanat, felsefi ve toplumla ilgili belirli şekillerin yer alması, dövmenin bir toplumsal simge olarak kullanılmasının önemini gösterir. Bu nedenle, dövme ile ilgili araştırmalar, dövmenin toplumsal değerler ve normlar üzerindeki etkilerini anlamaya yönelik olduğu düşünülmektedir. Bu değerleri ve normları

benimseyen bireylerin benlik saygısına yönelik etkileşiminden dolayı dövmenin tarihten günümüze kadar olan süreçteki gelişimi ve evrimi, insanların beğenilme, iyi görünme ve kabul görme istediğinin doğurduğu inancı yansıtır.

Dövme, insanların kendilerini ifade etme ve özgünlüklerini vurgulama arzusunun bir göstergesi olarak da görülebilir (Geographic, 2015). Bu bağlamda dövme, psikolojik, sosyolojik ve kültürel açılarından incelenmesi gereken bir olgu olarak kabul edilmektedir. Dövmenin bireyin ruhsal yapısı, toplumsal değerler ve normlar üzerindeki etkilerini anlamak için yapılan araştırmalar, bu alandaki bilgi birikimi artırmaktadır. Sosyal görünüm bireyin fiziksel görünüşüne bağlı olarak diğer insanlarla kurduğu iletişimi ve tutumlarını etkileyen bir kavram olarak bilinmektedir (Çepikkurt ve Coşkun, 2010). Sosyal görünümün yarattığı bu kaygı kişileri vücutlarında dövme, estetik işlem yaptırmasına neden olmuştur. Bu bağlamda sosyal görünüm, kendimizle ve diğer insanların bizim hakkımızdaki algılarıyla ilgili olarak, vücudunda değişiklik yapma arayışına girerek kalıcı değişikliklerde bulunmuşlardır. Bu değişikliklerden bazıları estetik kaygı bazılarının ise çeşitli nedenlerden ötürü dövme yaptırma davranışına dönüşmektedir (Özadmaca, 2017) .

Dövmenin kültürler arasında farklı anlamlara sahip olmasıyla birlikte kimi toplumda sosyal olarak ait olmanın bir parçası iken kimi toplumlarda olumsuzluğa yönelttiği için yasak olarak kabul edilmiştir. Bununla birlikte, günümüzde dövme yaygın bir uygulama haline gelmiş ve insanların kişisel tercihleri doğrultusunda yapılmaktadır (Yaran, 1994). Geçmiş yıllarda ise ülkemizin bazı bölgelerinde dövme yaptırma eylemi çeşitli inançlara dayandırılarak (nazar, estetik görünüm, beğenilme, ait olma vb.) sosyal görünümün parçası haline geldiği bilinmektedir. Kişiler alın, kaş, yüzlerine dövme yaptırarak bulunduğu sosyal çevrenin bir parçası olduğu veya o sosyal çevreye ait olduğunu kanıtlama çabasına girdikleri görülmektedir. Bununla birlikte aynı inanç ve değerlere sahip olup dövme yaptırmadıklarında ise kaygı düzeylerinin arttığı ve sosyal görünüş kaygısı kişilerin benlikleriyle doğrudan çatışmaya girerek dövme yaptırma davranışına itti gözlemlenmektedir (Özcan ve ark., 2013). Bu görünümün eksikliğinde bireylerde oluşan kaygı düzeyleri farklı toplumsal ortamlarda, farklı dış görünüm özellikleri önemli olmuştur. Ancak günümüzde, bireylerin kendi dış görünüşleri ve diğer insanların dış görünüşleriyle ilgilenme düzeyi geçmiş dönemlere kıyasla daha yüksek seviyededir (Yüceant, 2013). Bu bağlamda bireylerin görünüş kaygıları azaltmak amacıyla dövme yaptırma eğilimlerinin modernleşen toplumlarla birlikte dövme yaptırma yaşında, amacında

çeşitli değişiklikler meydana getirmektedir. Eskiden bireyler bir topluma veya gruba (inanç doğrultusunda, çeteler, serseriler) ait olma kaygısından dolayı dövme yaptırırken şimdilerde ise sosyalleşmenin bir amaç, benliğini ortaya koyma, diğerlerinden farklı olma, manevi değerler, estetik olarak güzel görülme, mesaj vermek veya anıları kalıcılaştırmak amacıyla dövme yaptırmaktadırlar. Gelişimsel olarak bireyler ergenlik dönemlerinin sonlandığı ilk gençlik çağlarını başladığı, benliğini ortaya koymak istedikleri dönemlerde sosyal olarak varlığını ortaya koymak adına duyduğu kaygıdan dolayı dövmeyle birlikte bu amacı gerçekleştirip, kaygıda azalma benliğiyle hoşnut olma algısı içerisinde girmekte olduğu gözlemlenmiştir.

Literatür çalışmaları incelendiğinde ilk yetişkinlik dönemiyle birlikte başlayan sosyal görünüş kaygısı bireyin her yaşında karşılaşılabileceği özellikle ergenlikle birlikte ilk yetişkinlik döneminden ileri yetişkinlik dönemlerine kadar devam eden fiziksel özellikleriyle çok fazla derecede ilgilenme eğiliminin doğurduğu, dövme yaptıran bireylerde benlik algılarındaki değişim düzeyleri bireyin sosyal yaşantısındaki ilişkilerini aşırı derecede fazla etkilemektedir (Yüceant,2013).

Bireylerde oluşan bu değişiklik kendi benliği kabul görmesi ve kabul gördürme halini oluşturmaktadır. Dövme yaptıрма veya dövme yaptırmama eğilimi sosyal görünümün doğrudan kaygı duygusu ile bireylerde oluşan benlik saygısı ile doğrudan bağlantılıdır. Dövme yaptıran bireyler yaptırdıkları işlemde hoşnutsa herhangi bir kaygı yaşamamakta ve bunun neticesinde daha yüksek benlik yapısına sahip olmaktadır ancak birey bu değişimden hoşnut değilse kaygı yaşamakta ve düşük benlik saygısına sahip olurlar (Taşyigit,2012).

Mevcut literatüre bakıldığında; dövme yaptıran ve yaptırmayan bireyler üzerinde birçok çalışma yapılmıştır. Buna karşı, dövme yaptıran ve yaptırmayan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı arasındaki farklılığı çerçevesinde çalışma sayısı yeterli değildir. Yapılan çalışmalarda dövme yaptıran ve yaptırmayan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı arasındaki farklılık incelenmiş ve bu kapsam çerçevesinde değişkenler incelenmiştir. Bu çalışmanın problem cümlesi “ Dövme yaptıran ve yaptırmayan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı arasında farklılık göstermekte midir ? ” şeklinde oluşturulmuştur.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı 18 yaşını tamamlamış, dövme yaptıran ve yaptırmayan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı karşılaştırılması araştırmaktır. Dövme yaptıran bireyler ile dövme yaptırmayan bireylerin sosyal görünüş kaygıları ve benlik saygılarının karşılaştırılıp araştırılması hedeflenmektedir. Dövme yaptırma eyleminin bireylerin sosyal görünüş kaygılarından ve benlik saygılarından dolayı mı yaptırdığını bu durumun dövme yaptırmayan bireyler ile birlikte karşılaştırılarak araştırmayı incelenmek hedeflenmektedir. Elde edilen bulgularla dövme yaptıran ve yaptırmayan bireylerde sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı karşılaştırılması ve cinsiyet, yaş, ekonomik gelir düzeyi ve ne sebeple dövme yaptırdıklarından dolayı analizler yapılarak araştırılmaktadır. Ayrıca aşağıdaki sorulara da cevap aranacaktır.

Alt Amaçlar

Araştırmanın amacına uygun olarak dövme yaptıran ve yaptırmayan bireylerkapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1. Dövme yaptıran ve yaptırmayan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı arasında herhangi bir fark bulunmakta mıdır?
2. Dövmeli katılımcıların cinsiyetlerine göre herhangi bir fark bulunmakta mıdır?
3. Dövmesiz katılımcıların cinsiyetlerine göre herhangi bir fark bulunmakta mıdır?
4. Dövmeli katılımcıların estetik işlemlerine göre herhangi bir fark bulunmakta mıdır?
5. Dövmesiz katılımcıların estetik işlemlerine göre herhangi bir fark bulunmakta mıdır?
6. Dövme yaptıran bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı arasında yaş değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?
7. Dövme yaptıran bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı arasında eğitim değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?
8. Dövme yaptıran bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı arasında neden dövme yaptırdıklarına göre farklılık göstermekte midir?
9. Dövme yaptıran ve yaptırmayan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Araştırmanın Önemi

Bu çalışma dövme yaptıran ve yaptırmayan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve benlik (kendilik) saygısı arasındaki farklılığı anlama kapsamında gereken önlemlerin belirlenmesi açısından önemlidir. Dövme yaptıran bireyler gelişimsel

olarak ilk gençlik yıllarında, üniversite sürecinde sosyalleşmeyle birlikte görünüşten dolayı kaygı, kendini kabul ettirme, herhangi bir mesaj verme, ait olma, manevi değerlerini vücudunda taşımak istemeleri dövme yaptıran bireylerin idealleri arasındadır. Dövme yaptırmayan bireyler sosyal olarak yeni arkadaşlar edinmek, yeni hobiler, sosyal aktiviteler edinmek amacıyla ve kendi kişisel hayatlarında başarılı olmak olarak çeşitli önem ve değer taşımaktadır (Kanbir, 2022). Bu amaçlar doğrultusunda ilk gençlik yıllarında üniversiteyle birlikte sosyalleşen dövme yaptıran veya yaptırmayan, bireyler için sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı arasındaki farklılığı durumları tespit edilmesi diğer araştırmalara kullanılabilir önemli sonuçlar elde edileceği düşünülmektedir.

Yapılan literatür çalışmaları incelendiğinde, dövme yaptıran ve yaptırmayan bireylerin sosyal görünüş kaygı düzeylerinin benlik saygısı arasındaki farklılığı saptamaya yönelik herhangi bir araştırılma bulunmamaktadır. Bu sebeple birlikte araştırma literatür tarması sonucunda alanda ilk kez konu bakımından önemli bir etken olarak bilinmektedir. Yapılan literatür çalışmaları incelendiğinde çalışmamıza benzer nitelikte olan Swami ve arkadaşları (2011) 'e göre dövme yaptıran bireylerin kendilik ve fiziksel olarak beden algısının ele alındığı farklılıkları inceleyen çalışmada kadın ve erkek olmak üzere cinsiyet olarak kişilerin dövme yaptırmamasından sonrasındaki görünüş kaygısı ve bu durumla beraber hoşnutsuzluklarının az düzeyde olduğunu dövme yaptırdıktan üç haftanın sonrasında ise bedenlerine olan hoşnutluğun arttığı , diğerlerine bağlamla ayırt edici dış görünüşe sahip olduğu , kişinin kendi benzersizliğinin ve benlik saygısının arttığını yönündünde veriler ortaya çıkmıştır (Swami ve ark.,2011).

Bu araştırmada sonucunda ortaya çıkacak olan veriler, dövme yaptıran veya yaptırmayan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ile benlik saygısının karşılaştırılması açısından ve toplumsal açıdan, üniversitede bulunan öğretmenlere, ebeveynlere, rehberlik ve rehabilitasyon merkezlerine ve toplumdaki diğer bireylerin bilinçlenmesi için önemli bir araştırma olacaktır. Bundan sonra literatürdeki yapılacak olan diğer araştırmalar içinde önemli bir yön gösterici olacağı ön görülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

18 yaşını tamamlamış ve dövme yaptıran bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı ölçeğinin özelliklerini karşılayan bireylerle sınırlıdır . Türkiye ve

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde ikamet eden katılımcılar ile sınırlıdır.
Araştırmada kullanılan RBSÖve SGKÖ veri toplama araçlarıyla sınırlıdır.

Tanımlar

Benlik Saygısı

Rogers (1965) ‘ e göre benlik saygısını bireyin öz benliğini kabul etme veya etmemede kurduğu yargı olarak tanımlamaktadır (Karkuş,2012).

Dövme

Dövme bireyler tarafından vücuda kazınan resimler, şekiller, semboller olarak insanların etrafına birşeyler anlatmak, bir topluma ait olma ve estetik açıdan güzel görünmesi için oldukça yaygınlaşan bir endüstrileşen bir eylemdir (Zimmer, 2011) .

Sosyal Görünüş Kaygısı

Sosyal görünüş kaygısı, insanın fiziksel olarak bedensel görünüşü hakkındaki tutumları ve diğer insanların bu tutumları değerlendirme durumunda yaşadığı kaygı olarak tanımlanmaktadır (Doğan, 2009).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Dövme Tanımı ve Tarihçesi

Dövme, kişinin deride çoğunlukla iğneli yada sivri ucu olan metallere kişinin isteğine bağlı (yazı , resim, sayı) çizimlerin altına renk vererek eyleme geçme olarak tanımlanmıştır(TDK,2020).

İnsanlığın var oluşundan itibaren var olan dövme yazı bulunmadan öncesine denk kalıntıları var olan şekillerdir. Bu kalıntılar mumyalarda, heykellerde, arkeoloji kazılarında ve birçok kalıntılarda karşımıza çıkmakla birlikte günümüzde de halen varlığını sürdürmektedir(Çerikan, ve Alanko, 2016).

Dövme ilk olarak (MÖ, 2000) 'lerde Antik Mısır toplumunda köleleri ve suçluları diğerlerinden ayırt etmek amacıyla uygulandığı kanısına varılmıştır. Bununla birlikte milattan önceki yıllarda mezopotamya uygarlığına ait kalıntıolan demirlerin üzerinde damgalar olduğu ve daha sık olarak Babil , Asur dönemin de diğerlerinden ayırt etmek maksadıyla kölelerde aidiyet oluşturmak adına hayvanlarda ve tapınakların adak ve kişiye ait mülkiyetini belirlemede kullanılan yöntemler olarak bilinmektedir(Frahm, ve Gevoryahu, 2010).

Fransız antropolog , LeviStrauss (1908 - 2009) ‘ a göre dövmenin bir türü olan maori dövmelelerinden bahseden sadece bedene uygulanan bir kazıma işlemi olmasıyla kalmakla değil kişilerin akılların da işlenen bir gelenek olarak ifadeetme biçimini de yansıttığını belirtmektedir (Strauss, 1963).

Dövme, çeşitlilik açısından önemli bir yere sahip olduğu bilinmektedir. Bu çeşitlilikler kişilerin eski çağlarda kişisel inançlarından ziyada toplumsal olarak inanılan görüşlerine dayandığı bilinmektedir. Kimi toplumlarda(Arap Yarım Adası) dini, inanç veya yaşantı gereği yasak olarak kabul edilirken, bazı toplumlarda ise (Hindistan vb.) korunma , nazarı önleme iyi geldiği yönünce inanç ve düşüncelerde çeşitlilikle karşımıza çıkmaktadır(Krutak, 2009).

Modern Yaşamda Dövme

Dövme yaptırma ilk olarak 1960 yıllarında günümüze benzer değişimleri başlasa da elektrikli dövme makinalarının üretilmeye başlamasıyla 1890 yıllarında ilk temelleri atılmıştır . Dövme ilk büyük değişimi olarak ifade edilen ilk dövme

yaptırma Lyle Tuttle veya Cliff Raven buna benzer ünlü isimler dövme eyleminin hızlı adımlarla ilerlemesinde önemli rol oynamışlardır (Velliquette, A. M ve ark., 1998).

Dövme yaptırma eyleminin ilk zamanlarda mafyaların , çetelerin , sokak serserilerinin yaptırması büyük adımların atılmasıyla ve endüstrileşmesiyle birlikte yüksek tabakadaki insanların yaptırmasına yol açmış ve tek bir model olarak başlayan dövme günümüzdeki gibi farklı şekillerde yapılmasına neden olmuştur (Schildkrout, 2013).

Psikososyal Gelişim Kuramına Göre Dövme

Erikson (1968)' e göre bireylerin kimliklerini oluşumunda gelişimsel dönem olarak kritik ve belirleyici önem kazandığı ergenlik dönemi kazanılması gerektiğini belirtmektedir. Bireyin yaşamının daha ilk yıllarından başlayan bakım veren ebeveynleri ile arasındaki ilişkiler alma ve verme bireyin kimliğinin ilk temellerini atmaktadır (Erikson , 1963). Ebeveynleri ile oluşan bu ilişkiler daha ilk yıllarda bebeğin bakılmaya değer olduğunu göstermektedir (Öztürk ve Uluşahin , 2008) . Alma ve verme işlevi anneden süt alma , ses , dokunuşu oluştururken epidermisin beden ve benlik algısı arasındaki ilişkiyi ve sonrasında vücuda işlenen uygulamanın aslında ben kimin sorunu cevap vermek istediğimizde bu durumun bu ilişkiden kaynakladığını açıklamaktadır . Martine göre ise bu duruma uyumlu olarak dövmenin kalıcılığının aslında bedeninde dövme taşıyan kişinin kimliğinin benzerliği ve devamlılığın somut olarak kabul edilmesinin bir göstergesidir . Erikson' a göre bu durumun ergenlik döneminde bireylerin kimlik duygusunun kazandırdığı ve 'ben kimin?' veya 'ben ne olacağım ?' sorusunun aslında toplum içinde var olmak amacıyla dövme yaptırmasının ve toplumda bir yere kendisini koyacağını bir kanıtıdır. Bu durumun aslında ergenlik döneminde başlayan ve kendilik dönüşümün başlamasında çeşitli farklılıklar var olurken dövme yaptırmanında bu dönüşümün başlangıcı olarak açıklamaktadır (Erikson,1950).

Sosyal Kimlik Kuramına Göre Dövme

Tajfel, Turner ve ark. (1970) 'e göre kimlik kavramını sosyal Kimlik Kuramı temelini ele alan çalışmalarda bulunmuşlardır. Sosyal Kimlik Kuramına göre kimliği bireysel veya sosyal (grup) bir biçimde ele almakla birlikte üst düzeydeki grup boyutlarını inceleyen bakış açısıdır (Cheek, 1989). Bu bakış açısına göre dövme

uygulaması ele alındığında insanoğlunun taşıdığı dövmeler kimi zaman bireysel olmakla birlikte sıklıkla da sosyal (grup) ve ortaak üst düzey kimliğini ortaya koyduğu düşünülerek yapılan eylemlerdir. Sosyal ve kolektif açıdan dövme yaptırmak kişinin hayatındaki yaşamına adadığı anlamlılık ve kültürel değerleri veya herhangi bir topluluğa (kabileye, örgüte) aidiyet duygusuyla inandığı değerleri somutlaştırmak istemesiyle eyleme döktüğü görülmektedir (Diyarbakırlı, 1972).

1950'lerde Rönesans ile birlikte birçok değişiklik meydana gelmektedir bunun beraberinde dövme kültüründe de yenilikler meydana gelmiştir. Bu değişiklikler dövme rönesansı olarak ifade edilmektedir. Dövme yenilikleriyle, ortaya atılan dövmeler artık aşiretler, denizciler, çeteler ve sokak serserileri (vb.) üyeleriyle de kalmamakla birlikte grup aidiyetinin bir yana dünyanın birçok yerinde, kişilerin ekonomik sınıflarını belirlemede , bir moda unsurunun ikonu , hatta bireyin kişisel kimliğinin bir parçası olduğu kabul görülmesinin öncüsü olmuştur (Schildkrout,2013).

Kaygı Kavramı Tarihçesi

Cicero (M.Ö. 106-437), literatüre kaygı (anksiyete) nosyonunu ilk söyleyen kişi olarak geçmektedir. Cicero'na göre kaygı kavramı insanların genellikle anlamını bilmediği endişe hali ve anlamı bilmekte zorluk yaşanan, hoşlanılmayan, beğenilmeyen hislerdir (Köknel, 1994).

Freud (1880), kaygı nosyonunu ilk kez sistemli olarak inceleyen ve kaygıyı id'in engellenmesinde ortaya çıkan bir endişe hali olarak tanımlamaktadır (Gençtan, 2005).

Kaygı, Mental Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El kitabı (DSM-IV) tanı kriterlerine göre var olacağı beklenen bir duruma karşı duyulan endişe, tasa, kuşku, korku hali olarak tanımlanmaktadır. Kaygı kavramı genellikle korku kavramıyla karıştırılır, ancak tanı kriterleri açısından belirleyici olan birincil özellik, kaygının beklenen bir duruma karşı hissedilen duygu durumu olmasıdır (Çakır, 2010).

Sosyal Kaygı

Sosyal kaygı, DSM-5'e göre, sosyal ortamlarda bulunan insanlarla etkileşime girme veya topluluk önünde konuşma gibi durumlarda çekingenlik, korku ve sürekli bir endişe durumu olarak tanımlanmaktadır (Çakır, 2010). Janet (1903), sosyal kaygı kavramı, bireyin sosyal ortamlarda kendini ifade etme, başkalarının önünde

konuşma veya performans sergileme gibi durumlarda çekingenlik, kendi hakkında olumsuz düşünceler taşıma, olası sosyal yargılara maruz kalma korkusu gibi belirtilerle kendini gösteren bir kaygı bozukluğu çeşididir (Karakaş, 2008).

Sosyal Görünüş Kaygısı

İnsanlar, sosyal varlıklar olarak bilinir ve sürekli olarak çevreleriyle etkileşim içindedirler. İlişki sürecinde, insanların nasıl göründükleri önemli bir rol oynamakta ve diğer insanlar tarafından nasıl değerlendirildiklerini merak etmektedirler. Bu durum, görünüş kaygısı olarak adlandırılan bir gerginlik ve endişe haliyle sonuçlanır. Görünüş kaygısı, bireyin sosyal çevreyle ilişki kurmasını engelleyebilir ve kendini soyutlamasına yol açabilir. Bu kaygı, psikososyal açıdan sosyal görünüş kaygısının yaşanmasına neden olur (Doğan, 2010).

Hart (2008)'a göre, sosyal görünüş kaygısı kişilerin fiziksel özellikleri (boyu, kilosu, yüz hatları, kaslı veya yapılı oluşu, ten rengi) gibi çeşitli özelliklerle ilişkilidir. Bireyin memnun olma düzeylerine göre oluşan sosyal kaygı çeşidi olarak bilinmektedir (Doğan, 2010).

Liebowitz (1985)'e göre, sosyal görünüş kaygısı bireylerin geçmişte kişilik özelliği gibi düşünülmemekte olup insanların yaşadığı bir ihmal edilmiş kaygı bozukluğu olarak da bilinmektedir. Böyle bir durumda insan, görünüşüne çok fazla derecede ilgi gösterir ve insanların yanında bu durumdan dolayı kaygı yaşamaktadırlar (Bayraktutan, 2014). DSM-5 tanı kriterlerine göre, kişilerde oluşan sosyal görünüş kaygısı sosyal veya beceri performansı gerektiren olaylarda kişinin dış görünüşünden dolayı utanma, aşağılanma ve kötü değerlendirilme korkusu durumunu içerir. Bu durum, sosyal görünüş kaygısı olarak tanımlanmaktadır (APA, 2014).

Sosyal Görünüş Kaygısı Kuramsal Görüşler

Psikanalitik Kurama Göre Sosyal Görünüş Kaygısı

Freud (1880) 'a göre, kaygı psikanalizde sistemli olarak incelenen bir kavramdır. Freud, kaygının oluşumunu id'in engellenmesine bağlamaktadır. İd, kişinin bastırılmış duygularını sakladığı bir yerdir ve bu bastırılan duygular kaygı olarak ortaya çıkar ve kişinin tehlikeli bir olaya karşı dirençli davranış geliştirememesi ve istem dışı duygusal durumlar şeklinde bilinçaltında ortaya çıkar (Gençtan, 2005) .

Psikanalitik yaklaşıma göre sosyal kaygı da bilinçdışı isteğin engellenmesi sonucunda ortaya çıkar. Sosyal kaygı, bireylerde utanma, ayrılık ve suçluluk

duygularını içeren bir şekilde yansıtma ve kaçınma savunma mekanizmasıyla oluşur. Sosyal kaygı yaşayan bireyler sürekli olarak onaylanma isteği ararlar ve bilinçaltında dikkat çekmek için çaba sarfederler, bireyler daha sonrasında onaylanmazlarsa sosyal ortamlardan kaçınma davranışına başlarlar ve süreç içerisinde anksiyete yaşarlar (Türkçapar, 1999) .

Bilişsel (Psikobiolojik) Kurama Göre Sosyal Görünüş Kaygısı

Bilişsel yaklaşım, sosyal kaygının yanlış düşüncelerden kaynaklandığını ve bu yanlış düşüncelerin yanlış davranışlara yol açarak sosyal kaygıyı tetiklediğini öne sürmektedir. Beck ve Emery (1985) tarafından geliştirilen bilişsel yaklaşım, düşünce süreçlerinin duygusal ve davranışsal tepkileri etkilediğini vurgular. Bilişsel yaklaşım, sosyal kaygının sosyal düşüncelerin çarpıtılması ve negatif yorumlamaların sonucunda ortaya çıktığını savunur. Cash bilişsel yaklaşımı kullanarak sosyal görünüş kaygısını ele almaktadır. Cash (2002) 'e göre, kişinin bilişi, sosyal görünüşüne bağlı olarak şekillenir ve bu da davranışları ve diğer insanların değerlendirmelerini etkiler. Kişi sosyal görünüşüyle ilgili kaygı duyduğunda, bu kaygı öğrenilmiş bilişsel stratejileri ortaya çıkarmaktadır (Baymur, 1993) .

Davranışçı Kurama Göre Sosyal Görünüş Kaygısı

Davranışçı yaklaşıma göre sosyal görünüş kaygısı koşullanma teorisiyle açıklanmaktadır. Türkçapar'a göre (1999), kişinin sosyal görünüşüyle ilgili olumsuz bir deneyim yaşadığında, bu deneyimle ilişkilendirilen durumlarda sürekli olarak kaygı yaşar. Yani, kişi belirli bir durum veya uyarıcıyla ilişkilendirdiği olumsuz bir deneyim yaşadığında, her seferinde aynı kaygıyı deneyimler. Davranışçı yaklaşıma göre, kişinin geçmişteki travmatik deneyimleri veya çevresindeki insanların benzer deneyimleri yaşaması, sosyal görünüş kaygısı yaşaması için tetikleyici olabilir (Türkçapar, 1999) .

Kendilik Sunumu Modeline Göre Sosyal Görünüş Kaygısı

Leary ve Shlenker'e göre, kişilerin kaygıyı sosyal çevresinde deneyimlemiş olmasının yanı sıra gerçekçi düşüncelere sahip olması durumunda varlık gösteren sosyal görünüşü ile ilgili problemler yaşaması sonrasında kaygı yaşamaktadırlar. Bu durumu deneyimleyen kişilerin bu çevrede gerçekçi olarak bulunmasa da anımsamından kaynaklı sosyal görünüşü ile kaygı yaşaması mümkündür (Erkan,

2002). Sosyal görünüş kaygısı yaşayan insanlarda kendilik sunumu modeline göre kişilerin sosyal çevresindeki insanlar tarafından istedikleri ve düşündüklerinin gerçekleşmesini istemeleri ve bu isteklerin olmadığı durumlarda kaygı yaşamaktadırlar (Dilbaz, 1997).

Benlik Kavramı Tarihçesi

James (1980) benlik kavramını ilk ortaya çıkartan kişi olarak bilinmektedir. Benlik kavramını, bireylerin kendisi hakkında düşündüğü yargı hali olarak tanımlamaktadır. James göre benlik iki farklı grupta tanımlanmaktadır. İlk olarak bilinen ben olan kavram sosyal şekilde maddesel ve ruhsal şekilde tanımlanırken, bilen ben kavramını ise gruplandırmada kullanılan ve esas alınan, saf ego olarak kullanılmaktadır (Saygın, 2008).

Benlik kavramı başka bir ifadeyle kişinin kendini değerlendirmesi sonrasında ortaya çıkardığı değer yargıları, kendine olan öz saygısı ve kişisel tutumlarının bütünü olarak bilinmektedir. Kişinin kendisini normalden daha az veya daha fazla görmesinin sonucunda ortaya çıkan memnun olma durumu, kendisine duyduğu temel güven ve saygının insanda yarattığı ruh hali durumu olarak tanımlanmaktadır (Yörükoğlu,1988).

Literatür çalışmaları incelendiğinde benlik kavramı ile ilgili çeşitli kuram ve yaklaşımlarda bulunmaktadır. Psikanaliz yaklaşımına göre Freud benlik kavramını, egonun net bir şekilde belirleyici olmadan içsel durumları farkında olma hali olarak tanımlanmaktadır (Gençtan,2005). Analitik yaklaşımın fikirlerinin babası olan Jung'a göre kişinin bilinçaltına bağlı olarak hareket eden ve kişinin bilinçli halini kompleks olarak ifade etmektedir. Erikson' nun gelişimsel yaklaşımına göre benlik kavramını, kendi içinde sağlıklı ve herhangi bir neden veya sonuca bağlı kalmadığı bölümü olarak ifade edilmektedir (Gençtan,2005).

Benlik Saygısı Kavramı ve Evreleri

Rosenberg (1989) ' a göre benlik saygısı, kişinin kendisiyle ilgili olumlu ve pozitif duygular beslemesi, kendisinin davranışları ve tutumlarında memnuniyet duyması ve benliğiyle uyum içinde olması olarak tanımlanmaktadır (İnanç, 1997). Bireyin kendini değerli, kabul edilebilir ve yetenekli hissetmesi anlamına gelir. Rosenberg'e göre benlik saygısı, iki alt bileşenden oluşur. Yüksek benlik saygısı, bireyin kendisini diğer insanlardan üstün görme veya kusursuz olduğuna inanma

durumudur. Bu bireyler, kendilerini diğerlerinden üstün kabul ederek bir üstünlük kompleksi geliştirirler. Daha düşük benlik saygısına sahip olan insanlar ise benliklerini kabul etmekte zorlanan ve kendilerini aşağılık hisseden bireyler olarak tanımlanır. Bu kişiler, benliklerini kabul etme konusunda güçlük yaşarlar ve kendilerini diğerlerine göre daha aşağıda veya değersiz hissederler. Bu durum, aşağılık kompleksi olarak adlandırılır (İnanç, 1997). Literatür çalışmaları incelediğinde benlik saygısı, bireyin kendini tanımlama ve tanımladığı kriterleri seçerek sosyal hayatına ve sosyal çevresine uyum sağlama süreci olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlama, benlik saygısının kişinin kimlik oluşturma sürecinde ve toplumsal ilişkilerinde önemli bir rol oynadığını vurgular. Birey, kendini tanımlama ve değerlendirme sürecinde belirli kriterleri seçer ve bu kriterlere dayanarak kendini diğer insanlarla karşılaştırır. Benlik saygısı düzeyi, bu karşılaştırmalar ve seçilen kriterlere göre şekillenir. Benlik saygısı, bireyin kendini kabul etmesi, başkalarıyla ilişkilerinde sağlıklı sınırlar koyması, kendi değerini takdir etmesi ve kendi potansiyelini gerçekleştirmeye yönelik motivasyonunu artırması açısından önemlidir. Ayrıca, benlik saygısı kişinin stresle başa çıkma becerilerini, duygusal iyi oluşunu ve genel yaşam kalitesini etkileyebilir. Benlik saygısının gelişimi ergenlik döneminden başlayarak yetişkinlik sürecinde devam eder ve yaşam boyunca etkisi sürer. Benlik saygısını etkileyen faktörler arasında aile desteği, arkadaş ilişkileri, eğitim, sosyal deneyimler, başarılar ve başarısızlıklar gibi birçok faktör bulunur (Brand , DuBois, Felner ve Phillips, 1996).

Yüksek Benlik Saygısı

Coopersmith (1967)'e göre kişinin kendini olumlu değerlendirmesi, memnuniyet düzeyinin yüksek olması ve iyi hissetmesi haline yüksek benlik saygısına sahip kişi olarak tanımlamaktadır (Bilgin,2001).

Begley(2003) ' e göre yüksek benlik (kendilik) saygısı olan kişiler psikososyal açıdan kendisini sağlıklı hisseden kişi olmakla birlikte bu iyi oluş halinde psiko-sosyal açıdan ön planda olma, özgüvende olma, başarılı olma gibi sürükleyici davranışları beraberinde getirmektedir (Gençtan,2005).

McCarthy ve Hoge (1982) tarafından yapılan bir çalışmada da, toplumsal kurallara uyum sağlayan bireyler genellikle kendileriyle barışık ve iyi bir memnuniyet düzeyine sahiptirler. Bu durum, yüksek benlik saygısının toplumsal uyuma ve bireyin kendi değerlerine uygun davranmasına katkıda bulunabileceğini

göstermektedir. (McCarthy ve Hoge, 1982). Psikanalitik yaklaşıma göre, bireyin içsel süreçlerinde yer alan id, ego ve süper ego arasında denge sağlanmalıdır. Süper ego, bireye toplumsal kuralları ve etik değerleri temsil eden bir içsel otorite olarak görülür. Yüksek benlik saygısına sahip bireyler, kendi değerlerine uygun davranışlarda bulunmak ve toplumun kabul ettiği normlara uymak için süper ego ile daha kolay uyum sağladığı saptanmıştır (McCarthy ve Hoge, 1982).

Düşük Benlik Saygısı

Coopersmith (1967) tarafından yapılan çalışmada düşük benlik saygısı, kişinin kendisini olumsuz düşüncelere sahip, kötü hissetmesinin yanı sıra kendisi üzerinde sürekli olarak negatif düşünceleri kaçınılmaz olarak tanımlamaktadır. Bu duruma sahip kişiler sosyal çevreleri tarafından eleştirileri kabul etmekte zorlanabilir, deneyim kazanmaktan kaçınabilir ve sosyal çevresinden kaçınarak utangaç bir kimlik kazanabilirler (Yavuzer,2003). Benlik saygısının düşük olması, genellikle bireyin kendisiyle ilgili olumsuz tutumlar ve değerlendirmeler yapmasıyla ilişkilendirilir. Birey, kendi yeteneklerini, değerlerini ve başarılarını düşük bir şekilde değerlendirebilir. Bu da özgüven eksikliği, kendine güvensizlik ve olumsuz duygulara yol açmaktadır (Yavuzer,2003).

Adams (1995) ise düşük benlik saygısının ergenlik döneminde sıkça görüldüğünü belirtir. Bu dönemde, bireylerin yaşlıları tarafından olumsuz tutumlarla karşılaşması düşük benlik saygısının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Ergenlik dönemindeki sosyal etkileşimler, bireyin kendini değerli ve kabul edilmiş hissetmesini etkileyebilir. Olumsuz sosyal deneyimler, aşağılama, reddetme veya dışlanma gibi durumlar, benlik saygısının düşmesine neden olmaktadır (Asıç,2003).

Benlik Saygısı Kuramsal Görüşler

Psikanaliz Yaklaşımında Benlik Saygısı

Freud'un psikanaliz teorisine göre benlik saygısı, süper ego ile yakından ilişkilidir. Süper ego, bireyin içselleştirdiği toplumsal normlar, değerler ve ahlaki kuralları temsil eden bir içsel otoritedir. Benlik saygısı, süper egonun etkisiyle şekillenir ve bireyin kendini değerli hissetme ve kendinden memnun olma durumuyla ilişkilidir. Freud'a göre, benlik saygısı, bireyin doğru olanı yapmış olmasından kaynaklanır. Bu, bireyin içsel bir denetim sistemi olan süper ego ile uyum içinde olmasını gerektirir. Birey, süper egonun belirlediği toplumsal kurallara uymak, doğru

davranışlar sergilemek ve vicdanının sesine kulak vermekle kendini değerli hisseder . Benlik saygısının süper ego ile ilişkisi ve benlik saygısının bireyin kendini değerli hissetme ve toplumsal uyuma dayandığı vurgulanmaktadır. Bu bağlamda, Freud'un psikanaliz teorisine göre benlik saygısı, süper ego ile uyumlu olma, doğru davranışlar sergileme ve toplumsal normlara uyum sağlama ile ilişkili olarak tanımlanmaktadır (Erim, 2001).

Bireysel Psikoloji Yaklaşımında Benlik Saygısı

Adler 'in bireysel psikoloji yaklaşımına göre benlik saygısı, kompleksler teorisi kavramını bireylerin aşağılık kompleksinden üstünlük kompleksine geçinilen durum olarak tanımlamaktadır. Adler'e göre bireyin doğumlarının ailedeki sıralamalarına göre tanımlanmaktadır. İlk doğan çocuğun üstünlük kompleksine sahip olması ebevylerin ilk çocuğa karşı tutum ve izlenimleri gelişim sürecinde yüksek benlik saygısına sahip olduğu düşüncesi desteklemektedir. İkinci doğan çocuğun, ilk çocukla kıyaslamayla birlikte kendi içerisinde olumsuz ve negatif düşünceler geliştirdiği ve bu düşüncelerin sonucunda aşağılık kompleksi oluştuğu ve düşük benlik saygısını doğurduğunu belirtmektedir (Eşer, 2005).

Hümanist Yaklaşımında Benlik Saygısı

Hümanist yaklaşıma göre benlik saygısı kavramı en önemli belirleyicisidir. Bu belirleyicilik herhangi bir koşula bağlı kalmadan bireyleri pozitif yönde kabullenme olarak tanımlanmaktadır. Moslow (1971) 'e göre benlik saygısı, ihtiyaçlar teorisindeki 4. Basamak olan saygı ve değer görme ihtiyacı bireylerin özünü tamamlamış bireylerin psikolojik gereksinimlerin karşılanması sonucunda benlik saygısı ortaya çıktığını savunmaktadır(Eşer, 2005).

Psiko-Sosyal Gelişim Kuramında Benlik Saygısı

Erikson (1950) 'e göre gelişim evresi aşamalarından benlik saygısının ilk basamak olan temel güven duygusu teorisine bağlı olduğunu , en önemli ve süreçteki en belirgin döneminin ise ergenlik dönemi olduğunu belirtmektedir (Hamarta, 2004). Çocuğunun ebevyleri ile girdiği ilişkiler neticesinde temel güven duygusu etkileşim sürecinde diğer insanlara olan tutumlarının en başlangıç noktasıdır. Gelişim evrelerinden ikinci evresi muhtariyete karşı şüphe utama dönemi teorisidir. Çocukluğun ilk yıllarında tuvalet eğitimi süreci, benlik oluşumunda önemli

bir rol oynamaktadır ve bu süreçte yaşanan deneyimler ve ebeveynlerin tutumu, çocuğun benlik saygısı üzerinde etkili olmaktadır. Tuvalet eğitimi sürecinde tutma ve bırakma eylemleri önemlidir. Tutma eylemi, çocuğun tuvaletini yapmayı geciktirmesi veya engellemesi durumunda, çocuğun yasaklayıcı bir tavra maruz kalmasına ve negatif bir deneyim yaşamasına yol açabilmektedir. Bu durumda, çocuk kendini sınırlanmış ve engellenmiş hissedebilir. Öte yandan, tutmayı bırakma eylemi olumlu bir şekilde teşvik edildiğinde, çocuğun kazanım hissi yaşamasına ve desteklenmesine yardımcı olmaktadır. Böylece, çocuk kendini kabul edilmiş, başarılı ve yetenekli hissedebilir. Benzer şekilde, tuvaleti bırakma eylemi de çocuğun benlik oluşumunda belirleyici bir rol oynamaktadır. Tuvaleti bırakma, çocuğun kontrol ve özerklik hissi kazanmasına yardımcı olur. Bu süreçte çocuk, saldırganlık veya rahatlama hissi elde etme gibi farklı kazanımlar yaşayabilir. Bu kazanımlar, çocuğun benlik algısını temelini oluşturmaktadır (Hamarta, 2004).

BÖLÜM III

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeline, araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişken grupları, verilerin toplanması ve analiz edilmesi sonrasında ortaya çıkan bulguların nasıl raporlaştırıldığına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Bu araştırmada ‘Dövme Yaptıran ve Dövme Yaptırmayan Bireylerin Sosyal Görünüş Kaygısı ve Benlik Saygısı’ arasında farklılığın incelenmesi amacı ile başlanılacak olan araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan nedensel karşılaştırma araştırma kullanılmıştır. Nedensel karşılaştırma araştırmaları, en az iki grup üzerinde aynı olaydan farklı biçimlerde etkilenmiş grupların karşılaştırılmasını amaçlamaktadır. Aynı zamanda bu araştırma modelinde var olan bir olayın olası sebeplerini ve etkileyenlerini açıklayabilmek amacıyla gruplar bazı değişkenler açısından incelenmektedir (Cohen ve Manion, 1994). Araştırmada kullanılan dövme ve dövme bireylerin cinsiyet değişkeni, dövme işlem durumu ve estetik işlem durumlarına göre SGKÖ ve RBSÖ’ nin puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin T-Testi kullanılmıştır. Dövme yaptıran bireylerin dövme yaptırmaya yaş değişkenlerine göre, eğitim durumlarına ve dövme yaptıran bireylerin dövme yaptırmadaki amaçlarına göre ölçek puanları karşılaştırıldığında araştırmada kullanılan bağımsız değişken ikiden fazla kategoriden oluştuğu için ANOVA testi kullanılmıştır. Çalışmanın evreni KKTC’de ve Türkiye’de yaşayan bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın evreni literatürde kullanılan bilinmeyen örneklem denklemleri kullanılarak ulaşılan katılımcı sayısı 384’tür (Büyüköztürk ve ark., 2016).

Örneklem

Araştırmanın örneklemini; Türkiye’de ve KKTC’de yaşayan 18 yaş ve üzeri dövme yaptıran ve yaptırmayan bireyler oluşturmaktadır. Dövme yaptıran bireyleri 160 (%41,7) kişi oluştururken , dövme yaptırmayan bireyleri 243 (63,3) oluşturmaktadır. Dövme olan ve olmayan bireylerin tam olarak sayısı bilinmediği için bilinmeyen örneklem formülü kullanılarak 384 kişiye ulaşılmıştır.

Vücutlarındaki ilk dövme işlemi yaptırmaya yaş değişkeni göre dağılımları 18-20 yaş aralığındaki katılımcı sayısı 91 (%23,7) ‘ü , 21-23 yaş aralığındaki 25 (%6,5) , 24-26

yaş aralığındaki 27 (% 7,0) , 27- 29 yaş aralığındaki 13 (%3,4) , 30 ve üzeri yaş aralığındaki 4 (%1,0) yaş aralıklarında ilk dövme işlemini gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir. Araştırmada dövmesi olan ve olmayan bireylerin örneklemini kartopu örnekleme yolu ile seçilmiştir ve amaçsal örnekleme ile dövmesi olanlar, kolayda örnekleme ile dövmesi olmayan bireyler oluşturmaktadır.

Betimleyici İstatistik

Tablo.1.Katılımcıların Cinsiyet Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

	Frekans	Yüzdelerik	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
		(%)		
Erkek	221	57,6	57,6	57,6
Kadın	163	42,4	42,4	100,0
Total	384	100,0	100,0	

Tablo 1. Örneklem grubunu oluşturan bireylerin cinsiyetlerine göre dağılımları 163'ü (%42,4) Kadın , 221 (%57,6) 'si Erkek olarak cinsiyetini belirtmişlerdir.

Tablo.2.Katılımcıların Yaş Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

	Frekans	Yüzdelerik	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
		(%)		
18-20	68	17,7	17,7	17,7
21-23	59	15,4	15,4	33,1
24-26	97	25,3	25,3	58,3
27-29	89	23,2	23,2	81,5
30-üzeri	71	18,5	18,5	100,0
Total	384	100,0	100,0	

Tablo.2 Örneklem grubunu oluşturan bireylerin yaş değişkeni göre dağılımları 18-20 yaş aralığındaki katılımcı sayısı 68 (%17.7) 'ü , 20-22 yaş

aralığındaki 59 (%15,4) , 22-25 yaş aralığındaki 97 (% 25,3) , 25- 30 yaş aralığındaki 89(%23,2) , 30 ve üzeri yaş aralığındaki 71 (%18,5) yaş aralığında olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3.Katılımcıların Dövme Yaptırma İşlemi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

	Frekans	Yüzelik (%)	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	160	41,7	36,7	36,7
Hayır	243	63,3	63,3	100,0
Total	384	100,0	100,0	

Tablo 3.'de Dövme yaptırma işlem değişkenine göre dağılımları 160 'ı (%36,07) evet , 243'ü (%63,3) hayır yanıtı vermektedirler.

Tablo.4. Katılımcıların Estetik İşlem Yaptırma Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

	Frekans	Yüzelik (%)	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	57	14,8	14,8	14,8
Hayır	327	85,2	85,2	100,0
Total	384	100,0	100,0	

Tablo 4.'de estetik işlem değişkenine göre dağılımları 57 'i (%14,8) evet , 327'ü (%85,2) hayır yanıtı vermektedirler .

Tablo.5. Katılımcıların Eğitim Düzeyi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

	Frekans	Yüzdeler	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
İlkokul	32	8,3	8,4	8,4
Lise	103	26,8	26,9	35,2
Ön lisans	71	18,5	18,5	53,8
Lisans	119	31,0	31,1	84,9
Yüksek Lisans	52	13,5	13,6	98,4
Doktora	6	1,6	1,6	100,0
Total	384	100,0	100,0	

Tablo.5 Örneklem grubunu oluşturan bireylerin eğitim düzeyi değişkeni göre ilkökul 32 (% 8,3) , lise 103 (%26,8) , ön lisans 71 (%18,5) , lisans 119 (% 31,0) , yüksek lisans 52 (% 13,5) , doktora 6 (% 1,6) olarak belirtmişlerdir .

Tablo.6. Katılımcıların Vücutlarındaki Dövme İşlemleri İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

	Frekans	Yüzdeler	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
1	56	14,6	35,4	35,4
2	27	7,0	17,1	52,5
3	21	5,5	13,3	65,8
4	16	4,2	10,1	75,9
5	38	9,9	24,1	100,0
Total	158	41,1	100,0	

Tablo.6 Örneklem grubunu oluşturan bireylerin vücuttaki dövme sayısı değişkeni göre 1 adet dövmesi olan birey 56'ı (% 14,6) , 2 adet dövmesi olan 27 'i (7,0) , 3 adet dövmesi olan 21 'i (% 5,5) , 4 adet dövmesi olan 16 'sı (%4,2) , 5 adet dövmesi olan 38 'i (%9,9) olarak belirtmişlerdir.

Tablo.7. Katılımcıların İlk Dövme Yaş Değişkeninin Frekans ve Yüzde Değerleri

	Frekans	Yüzelik (%)	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
18-20	91	23,7	56,9	56,9
21-22	25	6,5	15,6	72,5
23-26	27	7,0	16,9	89,4
27-29	13	3,4	8,1	97,5
30- üzeri	4	1,0	2,5	100,0
Total	160	41,7	100,0	

Tablo.7 Örneklem grubunu oluşturan bireylerin vücutlarındaki ilk dövme işlemi yaptıran yaş değişkeni göre dağılımları 18-20 yaş aralığındaki katılımcı sayısı 91 (%23,7) 'ü , 21-23 yaş aralığındaki 25 (%6,5) , 24-26 yaş aralığındaki 27 (% 7,0) , 27- 29 yaş aralığındaki 13 (%3,4) , 30 ve üzeri yaş aralığındaki 4 (%1,0) yaş aralıklarında ilk dövme işlemini gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir.

Tablo.8. Katılımcıların Dövme İşlemindeki Amaç Frekans ve Yüzelik Değerleri

	Frekans	Yüzelik (%)	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Estetik	55	14,1	33,5	33,5
Mesaj vermek	9	2,3	5,6	39,1
Ait olma	19	4,9	11,8	50,9
Manevi değer	53	13,8	32,9	83,9
Diğer	25	6,5	15,5	99,4
Total	161	41,9	100,0	

Tablo.8 Örneklem grubunu oluşturan bireylerdeki Katılımcıların Dövme İşlemindeki Amaçlarından olan estetik görünüm 55 (%14,1) , mesaj vermek amacıyla 9 (% 2,3) , ait olmak amacıyla 19 (%4,9) , manevi değer 53 (% 13,8) , diğer amaçlar doğrultusunda ise 25 (%6,5) i olarak belirtmişlerdir.

Tablo.9. Katılımcıların Ekonomik Gelir Düzeylerinin Frekans ve Yüzdeler Değerleri

	Frekans	Yüzdeler (%)	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
0-2000	58	15,1	15,1	15,1
2001-4000	30	7,8	7,8	22,9
4001-6000	36	9,4	9,4	32,3
6001-12000	82	21,4	21,4	53,6
12001 – üzeri	178	46,4	46,4	100,0

Tablo 9.'da katılımcıların 58'i (%15,1) 0-2000 ekonomik gelirli , 30'ı (%7,8) 2001-4000 ekonomik gelirli, 36'ı (%9,4) 4001-6000 ekonomik gelirli 82'ü (% 21,4) 6001 -12000 ekonomik gelirli ve 178'i (% 46,4) 12001 ve üstü ekonomik gelirine sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan ölçekler sırasıyla Sosyodemografik Bilgi Formu, Aydınlatılmış Onam Formu, Sosyal Görünüş Kaygı Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, kullanılmıştır.

Sosyodemografik Bilgi Formu

Araştırmadaki katılımcıların yaş değişkeni, cinsiyet değişkeni , eğitim durumu değişkeni , gelir düzeyleri değişkeni , estetik işlem yaptırıp yaptırmadıkları dövme yaptırıp yaptırmadıkları gibi kişisel bilgilere ulaşmak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

Sosyal Görünüş Kaygı Ölçeği

Orijinal adı Social Appearance Anxiety Scale olarak adlandırılan Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği Hart ve arkadaşları (2008) tarafından kişinin dış görünüşü ile ilgili endişelerini değerlendirmeye yönelik geliştirilmiş ölçektir. Ölçek 5'li likert tipinde (1) Hiç Uygun Değil, (5) Tamamen Uygun şeklinde cevaplandırılan toplam 16 farklı sorudan oluşmaktadır. Ölçeğin 1. Sorusu tersten kodlanmaktadır. Sosyal görünüş kaygısı ölçeğinden alınan bir puan kişinin sosyal görünüş kaygısını ölçmek için tek başına yeterli bulunmaktadır. Kişinin ölçekten elde ettiği puan arttıkça sosyal görünüş kaygısı da aynı oranda artmaktadır. Orijinal ölçeğin geçerlik güvenirlik çalışması üç büyük üniversite öğrenci grupları üzerinde yapılmıştır. Orijinal ölçeğin iç tutarlılık Cronbach alfa değeri üç örneklem için sırası ile .94, .95 ve .94 şeklinde saptanmıştır. Daha sonra 100 kişiden oluşan bir örneklem ile test tekrar test güvenirlik çalışması bir ay arayla iki kez yapılmıştır ve güvenirlik katsayısı .84 olarak saptanmıştır. Ölçeğin Türkçeye çevrilmesi ve geçerlik güvenirlik çalışmaları Tayfun Doğan (2010) tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışma 340 kişilik üniversite öğrencisinden oluşan örneklem grubu üzerinde yürütülmüştür. Çalışma sonucunda ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .93, test tekrar test güvenirlik katsayısı .85, test yarılama yöntemi sonucunda güvenirlik katsayısı ise .88 şeklinde bulunmuştur (Doğan, 2010).

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

Araştırmada benlik saygısı için kullanılan ve orijinal formu Rosenberg Self Esteem Scale olarak kullanılan ölçek, 1963 yılında Morris Rosenberg tarafından geliştirilmiştir. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği , çoktan seçmeli sorulardan yapılmış ve 4'lü likert tiplidir. 12 alt kategoride toplam 63 sorudan oluşmaktadır . RBSÖ, olumlu ve olumsuz yüklü maddeler sırasıyla 1. 2. 4. 6. 7. maddeler olumlu, 3. 5. 8. 9. 10. olumsuz maddelerdir. Cevaplar tekli, ikili ya da üçlü gruplara ayrılarak puanlandığından, alt ölçek toplam puan yayılım genişliği 0-6 arasındadır. Toplamda, 0-1 puan alanlar yüksek , 2-4 puan alanlar orta ve 5-6 puan alanlar düşük benlik saygısına sahip kişiler olarak nitelendirilir. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'nde orijinal halinde ABD toplumu için geliştirildiğinden dolayı ölçek maddeleri testlerin geliştirilme amacı ve geliştirildikleri ortamın özellikleri göz önüne alındığından Türk toplumu için uygun hale getirilmiştir. Bu doğrultuda Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Füsun Çuhadaroğlu tarafından Türkçe' ye çevrilmiştir . Rosenberg Benlik

Saygısı Ölçeği , bireyin kendisine yaptığı öznel değerlendirmeyi kapsamaktadır. Rosenberg tarafından yapılan geçerlilik güvenilirlik çalışması , t-test güvenilirlik kat sayılarının 0.82- 0.88 arasında, geçerlilik güvenilirlik sonuçları ise 0.48 – 0.79 arasındadır. Bu sonuçlar iç tutarlılık kat sayısı 0.88 olarak bulunmakla birlikte yüksek düzeyde , korelasyon kat sayısı olduğunu göstermektedir (Çuhadaroğlu, 1996). Ölçeğin uyarlama çalışmasında ve bu çalışmada rapor edilen Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .76'dır .

Veri Toplama Süreci

Araştırmanın başlangıç aşamasında Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapılan başvuru sonucunda 02.03.2023 tarihinde YDÜ/SB/2023/1528 numaralı izin alınmıştır. Veriler toplanırken araştırmaya katılan katılımcılara araştırmanın amacı, kişisel bilgilerinin gizli tutulacağı ve asla kimseyle paylaşılmayağı, çalışmanın tamamen bilimsel amaç doğrultusunda gerçekleşeceği bilgisi verilmiştir. Araştırmada anket formları ulaşılabilirliği kolaylaştırmak adına Mart 2023 yılı içinde çevrimiçin olarak toplanmaya başlanmıştır. Araştırmada kullanılacak olan verilerin toplaması Google formlar oluşturularak katılımcılara sunularak soru ölçekleri uygulanmış ve 20 günde gerekli katılımcı sayısına ulaşılmıştır. Bu çalışma 18 yaşını tamamlamış olan 384 katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırmadaki katılımcılara ankete katılımlarından ötürü herhangi bir teşvik , para veya bir ödül verilmemiştir. Araştırmadaki veriler toplanmadan hemen önce araştırmaya katılacak olan kişilere araştırmanın amacı anlatılmıştır. 384 katılımcıdan araştırmaya yönelik araştırma izni alınmıştır. Veriler gönüllülük esasına bağlı olacak şekilde toplanmıştır. Anketlerin yanıtlama süresi ortalama olarak 5-10 dakika sürmüştür. Katılımcılardan gönüllülük esasına dayalı olarak veriler toplanmaktadır ve onayları alındıktan sonra katılımcılara araştırma formları verilmiştir. Araştırmaya katılan kişilere katılımcı bilgi formu verilirken internet üzerinden gerekli formlar çevrimiçi olarak dağıtılmış ve katılımcılardan onay alınmıştır.

Verilerin İstatistiksel Analizi

Tez araştırması kapsamında 384 kişi katılmıştır. Araştırma kapsamında katılımcıların cevapları internet ortamına aktarılmıştır. Yapılan bu araştırma sonucunda istatistiksel analiz için Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı (SPSS)

27.0 kullanılmıştır. Araştırmada kullanılacak olan örneklemin dağılımı belirlemek amacıyla frekans yüzdeleri hesaplanmış ve bu yüzdelerin sonucunda değerleri bulunmuştur. Veriler, değişkenler arasındaki değerlendirmek için nedensel karşılaştırma araştırmasının kullanılması planlanmaktadır. Dövme yaptıran ve dövme yaptırmayan bireylerin cinsiyet durumları (kadın-erkek), medeni durum düzeyleri (evli-bekar), göre SGKÖ ve RBSÖ'nin karşılaştırılmasında T-testi kullanılacaktır. Dövme yaptıran bireylerin dövme yaptıрма yaş değişkenlerine göre, ekonomik gelir düzey değişkenlerine ve eğitim düzeyi değişkenlerine göre ölçek puanları karşılaştırıldığında bağımsız değişken ikiden daha fazla seçenek olduğu için ANOVA tercih edilerek analiz yapılacaktır. Ölçeklerin güvenilirliklerini belirlemek için iç tutarlık katsayıları hesaplanmıştır. İstatistiki analizlerde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmaktadır.

Tablo.10. Katılımcıların Normal Dağılım Gösteren İstatistikleri

	NORMALLİK DEĞERİ					
	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	Df	Sig.	Statistic	Df	Sig.
SGKÖ	,094	384	,000	,944	384	,000
RBSÖ	,093	384	,000	,964	384	,000

Tablo.11. 'da Uygulanan örneklem grubunun normallik test sonucu $p < 0,05$ küçük olduğundan ,000 anlamlı dağılım gösterdiği istatistik verileriyle saptanmıştır ($p < 0,05$).Yapılan bu çalışmada parametrik testler uygulanmıştır.

Çalışma Planı

Araştırmanın ilk bölümünde ölçek izinleri için Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğini gerçekleştiren araştırmacılardan ölçek izinleri alınmıştır. Ölçek izinleri ‘ölçek izinleri’ kısmında yer verilmiştir.	Ocak 2023
Araştırmanın ikinci bölümünde Kurul izni için, Yakın Doğu Üniversitesi Etik Kurulundan gerekli izinlere alınarak çalışmaya başlanmıştır. Etik Kurul İzni “Etik Kurul Onayı” kısmında bulunmaktadır.	Mart 2023
Araştırmanın üçüncü bölümünde, araştırmanın evrenini oluşturan bireylere ulaşmak için dövme yaptıran ve yaptırmayan bireylere, Aydınlatılmış Onam Formu, Sosyo-Demografik Bilgi Formu, Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğini içeren anket formları, Google Form üzerinden çevrimiçi olarak ayrıca yüz yüze toplanacak şekilde düzenlenmiş olup katılımcılara ulaştırılmıştır.	Mart 2022
Kavramsal temeller araştırılması ve araştırma ile ilgili alan yazının irdelenmesi yapılmıştır.	Mart 2023
Araştırmanın örneklem grubundan elde edilen veriler ışığında uygulanan istatistik analizleri sonucunda ulaşılan bulgular, literatür doğrultusunda tartışılarak sonuç ve önerilerde bulunulmuştur.	Nisan 2023

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorumlar

Araştırmamızda dövme yaptıran ve yaptırmayan bireylerin ‘sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı’ incelemeyi hedeflenmiştir. Ayrıca dövme yaptıran ve yaptırmayan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı arasında yaş değişkeni, cinsiyet değişkeni, ekonomik gelir düzeyi değişkenleri, eğitim durum değişkenleri, katılımcıların vücudunda dövme olup olmadığı, estetik işlem uygulayıp uygulamadıkları ve katılımcılardan dövme yaptıran kişilerin neden dövme yaptırdıkları arasında anlamlı bir fark çıkıp çıkmadığı araştırılmış ve istatistiksel olarak farkı ele alınarak bu araştırma incelenmiştir.

Birinci Alt Amaca Yönelik Bulgular

Araştırmamızda kullanılan alt amaçlardan, dövme yaptıran ve yaptırmayan bireylerin SGK ve BS arasında yaş durum değişkeni, cinsiyet durum değişkeni , ekonomik gelir düzeyi, eğitim durum değişkeni vücudunda dövme olup olmadığı ve dövme yaptıranların yaş durum değişkenleri arasında önemli bir farklılık var mıdır sorusuna cevap aranmayı çalışılmış ve çıkan sonuçlar istatistiksel olarak değerlendirilmiştir. Katılımcılara sunulan kişisel bilgi formundan bulunan sayısal veriler kullanılarak söz konusu değişkenler arasında, katılımcıların dövme yaptıran ve yaptırmayan bireyler arasında anlamlı bir fark olup olmadığı incelenmeyi hedeflemiştir. Araştırmamızda bulunan alt amaçlar ile ilgili değişken bilgileri detaylı olarak incelenmekle birlikte veri ve bulgular alt başlıklar hakkında bilgiler verilmiştir.

Tablo 12. Dövmeli ve dövmesiz katılımcıların ölçek puanları ile karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları

	Dövme İşlemi	n	X	s	t	p
SGKÖ	Evet	141	2,2593	,79332	,400	,689
	Hayır	243	2,2248	,82596		
RBSÖ	Evet	141	2,6532	,51735	,063	,950
	Hayır	243	2,6498	,50823		

p<0.05*

Tablo 12’de incelendiğinde araştırmaya katılan dövmeli bireylerin Sosyal Görünüş Kaygısı ölçeğinden ortalama 2,2593±,79332 puan, yaptırmayan bireylerin ortalama 2,2248±,82596 puan aldığı saptanmıştır. Dövmeli ve dövmesiz bireylerin Sosyal Görünüş Kaygısı ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (p>0,05). Tablo 12’de incelendiğinde araştırmaya katılan dövmeli bireylerin Rosenberg benlik saygısı ölçeğinden ortalama 2,6532±,51735 puan, dövme yaptırmayan bireylerin ortalama 2,6498±,50823 puan aldığı saptanmıştır. Dövmeli ve dövmesiz bireylerin Rosenberg benlik saygısı ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (p>0,05).

Tablo 13. Dövmeli katılımcıların cinsiyetlerine göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları

	Cinsiyet	n	X	s	t	p
SGKÖ	Erkek	86	2,3031	,82440	,818	,415
	Kadın	55	2,1909	,74433		
RBSÖ	Erkek	86	2,6826	,53845	,848	,401
	Kadın	55	2,6073	,48376		

p<0.05*

Tablo 13’de incelendiğinde araştıra kapsamında katılımcılardan dövme işlemi gerçekleştiren erkek bireylerin SGKÖ ortalama $2,3031 \pm 0,82440$ puan, kadın bireylerin ortalama $2,1909 \pm 0,7433$ sayısal verileri bulunmuştur. Dövme işlemi gerçekleştiren katılımcıların cinsiyetleri baz alındığında SGKÖ puanları arasında istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$). Tablo 13’de incelendiğinde araştırmaya katılan dövmeli erkek bireylerin Rosenberg benlik saygısı ölçeğinden ortalama $2,6826 \pm 0,53845$ puan, kadın bireylerin ortalama $2,6073 \pm 0,48376$ sayısal verileri bulunmuştur. Dövme işlemini gerçekleştiren kadın katılımcıların cinsiyet değişkeni baz alındığında, RBSÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$).

Tablo 14. Dövmesiz katılımcıların cinsiyetlerine göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları

	Cinsiyet	n	X	S	t	p
SGKÖ	Erkek	135	2,4236	,85861	4,438	,000
	Kadın	108	1,9763	,71239		
RBSÖ	Erkek	135	2,6222	,53972	-,945	,345
	Kadın	108	2,6843	,46608		

$p < 0,05^*$

Tablo 14’de incelendiğinde araştırmaya katılan dövmesiz erkek bireylerin Sosyal Görünüş Kaygısı ölçeğinden ortalama $2,4236 \pm 0,85861$ puan, kadın bireylerin ise ortalama $1,9763 \pm 0,71239$ puan aldığı saptanmıştır. Dövme yaptırmayan kişilerin cinsiyetlerine göre SGKÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Tablo 14’de incelendiğinde araştırmaya katılan dövmesiz erkek bireylerin Rosenberg Benlik Saygısı ölçeğinden ortalama $2,6222 \pm 0,53972$ puan, kadın bireylerin ise ortalama $2,6843 \pm 0,46608$ puan aldığı saptanmıştır. Dövmesiz bireylerin cinsiyetlerine göre RBSÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$).

Tablo 15. Dövmeli katılımcuların estetik işlemlerine göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları

	Estetik işlem	n	X	s	t	p
SGKÖ	Evet	36	2,1476	,78336	-,045	,965
	Hayır	105	2,2976	,79679		
RBSÖ	Evet	36	2,4806	,53816	-,253	,807
	Hayır	105	2,7124	,49898		

p<0.05*

Tablo 15’de araştırma kapsamına alınan dövmeli bireylerin estetik işlemlerine göre Sosyal Görünüş Kaygısı ve Rosenberg Benlik saygısı ölçeklerinden aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları verilmiştir. Tablo 15’de incelendiğinde araştırmaya katılan dövmeli estetik işlem yaptıran bireylerin Sosyal Görünüş Kaygısı ölçeğinden ortalama 2,1476±0,78336 puan, estetik işlem yaptırmayan bireylerin ise ortalama 2,2976±0,79679 puan aldığı saptanmıştır. Estetik işlem yaptıran dövmeli bireylerin SGKÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (p>0,05). Tablo 15 incelendiğinde araştırmaya katılan dövmeli estetik işlem yaptıran bireylerin Rosenberg Benlik Saygısı ölçeğinden ortalama 2,4806±0,53816 puan, estetik işlem yaptırmayan bireylerin ise ortalama 2,7124±0,49898 puan aldığı saptanmıştır. Dövmeli estetik işlem yaptırmayan bireylerin SGKÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (p>0,05).

Tablo 16. Dövmesiz katılımcıların estetik işlemlerine göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları

	Estetik işlem	n	X	s	t	p
SGKÖ	Evet	21	2,4226	,95584	1,149	,252
	Hayır	222	2,2061	,81258		
RBSÖ	Evet	21	2,7190	,54920	,241	,515
	Hayır	222	2,6432	,50502		

p<0.05*

Tablo 16’da araştırma kapsamına alınan dövmesiz bireylerin estetik işlemlerine göre Sosyal Görünüş Kaygısı ve Rosenberg Benlik saygısı ölçeklerinden aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları verilmiştir. Tablo 15’de incelendiğinde araştırmaya katılan dövmesiz estetik işlem yaptıran bireylerin Sosyal Görünüş Kaygısı ölçeğinden ortalama 2,4226±0,95584 puan, estetik işlem yaptırmayan bireylerin ise ortalama 2,2061±0,81258 puan aldığı saptanmıştır. Estetik işlem yaptıran dövmesiz bireylerin SGKÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (p>0,05). Tablo 16 incelendiğinde araştırmaya katılan dövmesiz estetik işlem yaptıran bireylerin Rosenberg Benlik Saygısı ölçeğinden ortalama 2,7190±0,54920 puan, estetik işlem yaptırmayan bireylerin ise ortalama 2,632±0,50502 puan aldığı saptanmıştır. Dövmeli estetik işlem yaptırmayan bireylerin SGKÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (p>0,05).

Tablo 17. Katılımcıların eğitim durumlarına göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA sonuçları

		n	X	s	f	P	Fark
SGKÖ	İlkokul	13	2,1375	,65868	,584	,712	3-4
	Lise	93	2,2876	,64256			
	Ön lisans	68	2,2445	,92297			
	Lisans	95	2,1138	,71668			
	Yüksek Lisans	109	2,2917	,93633			
	Doktora	6	2,1458	1,50139			
	İlkokul	13	2,2200	,66800			
RBSÖ	Lise	93	2,5172	,53317	3,737	,003	
	Ön lisans	68	2,7485	,54073			
	Lisans	95	2,7200	,46324			
	Yüksek Lisans	109	2,7333	,40739			
	Doktora	6	2,7167	,88863			

Tablo 17’ de katılımcıların eğitim düzeylerine göre SGKÖ ve RBSÖ puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir. Tablo 17 incelendiğinde katılımcıların eğitim düzeylerine göre SGKÖ ve RBSÖ puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin yer alan Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeğinden alınan puanlar arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Buna göre ön lisans eğitimi alan dövme yaptıran katılımcıların SGKÖ puanları lisans eğitimi alan dövme yaptıran bireylere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir. Tablo 17 incelendiğinde katılımcıların eğitim düzeylerine göre SGKÖ ve RBSÖ puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin yer alan Rosenberg Benlik saygısı ölçeğinden alınan puanlar arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

Tablo 18. Katılımcıların yaş düzeylerine göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA sonuçları

		n	X	s	f	P	Fark
SGKÖ	18-20	68	,72372	,65868	3,762	,005	1-2
	21-23	59	,79047	,64256			
	24-26	97	,82489	,92297			
	27-29	89	,86672	,71668			
	30-üzeri	71	,76417	,93633			
RBSÖ	18-20	68	,59813	,66800	1,447	,218	
	21-23	59	,46684	,53317			
	24-26	97	,34267	,54073			
	27-29	89	,51990	,46324			
	30-üzeri	71	,61884	,40739			

Tablo 18’ de katılımcıların yaş düzeylerine göre SGKÖ ve RBSÖ puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir. Tablo 18 incelendiğinde katılımcıların yaş düzeylerine göre SGKÖ ve RBSÖ puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin yer alan Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeğinden alınan puanlar arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Buna göre 18-20 yaşındaki dövme yaptıran katılımcıların SGKÖ puanları 21-23 yaş dövme yaptıran bireylere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir. Tablo 18 incelendiğinde katılımcıların yaş göre SGKÖ ve RBSÖ puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin yer alan Rosenberg Benlik saygısı ölçeğinden alınan puanlar arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p > 0,05$).

Tablo 17. Dövme yaptıran katılımcıların neden dövme yaptırdıklarına göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA sonuçları

		n	X	s	f	p	Fark
SGKÖ	Estetik	55	2,3080	,72067	2,864	,025*	3-4
	Mesaj vermek	9	2,5903	,55385			
	Ait olma	19	2,6414	,70583			
	Manevi değer	53	2,0448	,72114			
	Diğer	25	2,2450	,90408			
RBSÖ	Estetik	55	2,5945	,62758	1,368	,248	
	Mesaj vermek	9	2,4667	,28284			
	Ait olma	19	2,4789	,59215			
	Manevi değer	53	2,7038	,46903			
	Diğer	25	2,7760	,43996			

Tablo 17 ‘ de katılımcıların neden dövme yaptırdıklarına göre SGKÖ ve RBSÖ puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA sonuçları verilmiştir. Tablo 17 incelendiğinde katılımcıların neden dövme yaptırdıklarına göre SGKÖ ve RBSÖ puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin yer alan Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeğinden alınan puanlar arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Buna göre ait olma nedeniyle dövme yaptıran katılımcıların SGKÖ puanları manevi değer nedeniyle dövme yaptıran bireylere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 17 incelendiğinde katılımcıların neden dövme yaptırdıklarına göre SGKÖ ve RBSÖ puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin yer alan Rosenberg Benlik saygısı ölçeğinden alınan puanlar arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p > 0,05$).

Tablo 18. Dövme yaptıran ve yaptırmayan katılımcıların SGKÖ ve RBSÖ Person Korelasyon Analizi

Vücudunuzun herhangi bir yerinde dövme var mı?		SGKÖ	RBSÖ
Dövmesi olan	P	1	,202*
	SGKÖ	R	,017
	N	141	141
	P	,202*	1
	RBSÖ	R	,017
	N	141	141
Dövmesi olmayan	P	1	,113
	SGKÖ	R	,078
	N	243	243
	P	,113	1
	RBSÖ	R	,078
	N	243	243

Dövme yaptıran ve yaptırmayan bireylerin SGKÖ ile RBSÖ arasında ilişkiyi anlamak için yapılan Person Korelasyon Analiz sonucunda , dövmeli bireylerin sosyal görünüş kaygısı ile benlik (kendilik) saygısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.05$) . Dövmesiz bireylerin sosyal görünüm kaygısı ile benlik (kendilik) saygısı arasında herhangi bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0.05$) .

BÖLÜM V

Tartışma

Bu bölümde araştırma problemi olan dövme yaptıran ve yaptırmayan bireylerin SGK ve BS arasındaki farklılık incelenecektir. Araştırmada aracı rol olarak ele alınan dövme yaptıran ve yaptırmayan bireylerin sosyal görünüş kaygıları ve benlik (kendilik) saygıları arasındaki farklılığın incelenmesi araştırmanın amacını oluşturmaktaydı. Bu bağlamda dövme yaptıran ve yaptırmayan bireylerin SGKÖ ve RBSÖ, çalışmamıza katılım gösteren bireyler için ele alınan sosyodemografik bilgilere göre değişkenlerin farklılık sağlama durumu olup olmadığını, istatistiksel puanlarının, dövme yaptıran ve yaptırmayan bireylerin SGK ve BS arasında bir anlam olup olmadığını, bu duruma bakılmaktadır.

Bu çalışmada dövme yaptıran ve yaptırmayan bireylerin benlik saygıları ve sosyal görünüş kaygıları arasındaki bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır. Literatür çalışmaları incelendiğinde, çalışmamızdan farklı olarak yapılan bir çalışmada Cardasis ve ark. (2008), tarafında yürütülen bir çalışmada dövme yaptıran veya yaptırmayan kişilerin benlik saygılarında düşüş olmakla birlikte kişilerin anti sosyal davranışlarının daha fazla olduğu ve öz kırım da bulunma risklerinin diğer bireylere oranla daha fazla olduğu saptanmaktadır. Literatür çalışmaları incelendiğinde Westerfield ve arkadaşlarının (2012) çalışmasında hastanede yaptıkları çalışmada , hastanede çalışan sağlık personellerinin vücutlarında görünür biçimde dövme sahibi olması konusunda olumsuz düşüncelerinin olduğu ve kadın, erkek sağlık personellerinde farklılaşmakla birlikte, dövmesi olmayan bireylerin diğerlerine oranla güvenilir, alanında uzman aynı zamanda etkili ve kolaylıkla ulaşılabilir olarak tanımlanmaktadır (Westerfield ve ark., 2012).Bu farklılık zaman içerisinde dövme yaptıranın normalleştirilmesi ve benlik saygısı ve görünüş kaygısı üzerinde bir farklılık yaratmaması sonucuna varılabilir.

Çalışmamızda cinsiyet değişkeninin dövmeli bireylerin SGKÖ ve RBS arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığına dair saptamalar elde edilmiştir. Buna rağmen dövmesiz bireyler baz alındığında göre araştırmaya katılan erkek bireylerin, karşıt grup olan kadın katılımcılara oranla daha çok kaygıya sahip oldukları görülmüştür. Çalışmamızı destekler nitelikte, Özadmaca (2017), dövme yaptıran ve dövme yaptırmayan katılımcıların kadın veya erkek olarak belirttikleri cinsiyet değişkenine göre , kişilik testinde yer aldığı bilinen beş tane faktörden

oluşan duygusal denge faktörü kapsamayan diğer alt boyutları ve Rosenberg benlik saygısı ölçeğinde yer alan benlik (kendilik) saygısı alt boyutunda alınan puanlar karşılaştırıldığında aralarında anlamlı bir fark bulunmadığı saptanmıştır.

Çalışmamızın katılımcılarının estetik işlem değişkenine göre dövme ve dövmesiz bireylerin SGKÖ ve RBSÖ aldıkları puanları baz alındığında iki ölçekler arasında istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır. Çalışmamızın aksine, Swami ve arkadaşları (2009) yaptıkları çalışmada benlikte düşüş algısı ile estetik işlemleri için araştırılan bir etken olduğu belirtilmekle birlikte, bu çalışma baz alınarak yapılan başka bir çalışmada bedeninde herhangi bir değişiklik yapan (estetik operasyon) yaptıran kişilerde benlik (kendilik) saygısında ve kişinin başarımında yüksek derecede etkili olduğu belirlenmiştir (Pajor ve ark. 2015). Bu makaleler baz alındığını gösteren başka bir çalışmada ise dövme yaptıran kişilerin 30 gün sonraki değer sonuçlarında benlik saygısında artışın meydana geldiği görülmüştür (Swami 2011). Bu araştırmalar arasındaki farklılıkların farklı kültürlerde ve farklı örneklemelerden veri toplanması nedeniyle ortaya çıkmış olabileceği düşünülmektedir. Yapılan başka bir çalışmada Quaranta ve arkadaşlarının Bari Üniversitesi'nde yaptıkları bir çalışmada, kişilerin dövme yaptırmaya ilk başlıca nedeninin dış (estetik)özelliği ile alakalı olduğu bulunmuştur. Yapılan dövme işleminin diğer nedenlere oranla az olduğu neden ise farklı olma algısı ile sosyal çevrenin moda algısının yaptırıldığı saptanmıştır (Ekinçi, 2015) .

Çalışmamızda eğitim düzeylerine göre SGKÖ ve RBSÖ puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlarına göre SGKÖ alınan puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmış, sosyal görünüm kaygısı ve benlik (kendilik) saygısı puanlarının karşılaştırılmasına katılımcıların benlik saygısında istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Bu bağlamda literatür taramaları yapıldığında Özadmaca (2017), ortaokul mezunu ve yükseköğretim mezunu dövme katılımcıların eğitim durumlarına göre beden algısı (beden imajı) puanları arasında istatistiksel olarak bakıldığında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmesi çalışmamızı destekler niteliktedir. Dövme yaptıran bireylerin çoğunun eğitim düzeyinin daha fazla olduğu ve benzer sonuçlar saptandığı , başka bir çalışmada Milner ve Eichold'un dövme yaptıran katılımcıların fazlasının lisans mezunu olduğu yapılan çalışmada bulunmuştur (Millner ve Eichold 2001). Literatür çalışmaları incelendiğinde lisans öğrencileri ile yapılan birçok çalışmada dövme

yaptırma sayılarının %12,33 ile %20,52 arasında olduğu belirtilmektedir (Umar ve ark. 2013; Şenol ve ark. 2014). 718 hemşirelik öğrencisi ile ilgili yapılan bir çalışmada Köse ve arkadaşlarının (2018) , öğrencilerinin %8,9'nun dövme sahibi bireyler olduğu saptamışlardır. Bu durum Türkiye genelindeki farklı üniversite öğrencileri için bulunan oranlardan daha az olarak saptanmıştır. Bu durumun bir sebebi olarak da sağlık sektöründe eğitimine devam eden öğrencilerin dövme uygulamasının oluşturacağı sağlık riskleri alanındakaygı duymaları veya ileriki yıllarda sağlık alanında çalışacak olmaktan dolayı işe alımlarda tercih edilmeme gibi olması muhtemel sorunlarla karşı karşıya gelmek istememelerinden kaynaklı olmaktadır (Köse, 2018).

Çalışmamızda dövme yaptıran bireylerin yaşlarına bakıldığında , 18-20 yaş arasındaki bireylerin dövme yaptırma eylemleri en yüksek bulunurken , 30-üzeri yaş bireylerde en az olarak bulunmakla birlikte katılımcıların yaş değişkenine göre SGKÖ ve RBSÖ puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin yer alan SGKÖ alınan puanlar arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Literatür çalışmaları incelendiğinde ise Özadmaca (2017) 'nın çalışmasında yaş değişkeni ile ilgili dışa dönüklük düzeyi arasında pozitif ve orta düzeyde korelasyon olarak bulunmuştur. Katılımcıların dövmesi olmayan bireylerde yaş ile doğruorantılı dışa dönük olma nötrken, dövme yaptıran bireylerde pozitif yönde artması dövme etkeninin dışdönük olmayı güçlendiren bir etkisi olabileceğini düşündürmekle birlikte sosyal görünüş kaygısında azalmasında etkileyici olduğu kanısına varılmaktadır. Literatür çalışmaları incelendiğinde 2016 yılında Temel ve arkadaşları yaptığı çalışmada dövme yaptıran ve piercing yaptıran katılımcıların ortalama yaşlarını $26,08 \pm 7,50$ olarak bulmuştur (Temel ve ark. 2016). Türkiye'de yapılan bir araştırmada Ekinci ve ark.'nın 15-19 yaş arasındaki lise öğrencileriyle yaptıkları çalışmada, dövme yaptırma sıklığını %4,8 saptamışlardır. Bu uygulamaları yaptıran yaş grubu öğrencilerinin dövme ve pierciğ yaptıran bireylerin alkol, madde ve sigara kullanımının , dövme ve pierciğ yaptırmayanlara göre daha çok olduğu ve öğrencilerinin eğitim başarısının daha az olduğunu saptamışlardır (Ekinci , 2015) .

Çalışmamıza katılan bireylerin dövme yaptırmanın nedenleri arasında sırasıyla ele alındığında en yüksek veriler estetik yönden güzel gözükmesi , manevi bir değer taşıması , ait olmak ve diğer nedenlerle bulunurken en düşük düzeyde dövme yaptırmanın nedeni mesaj vermek bulunmuştur . Bununla birlikte neden

dövme yaptırdıklarına ilişkin yer alan veriler sonucunda sosyal görünüm kaygısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır . Bu çalışmayı destekler Atkinson(2004) , nitelikte dövme yaptıran kişilerin dövme yapmak istemelerin sebepleri incelendiğinde , estetik yönden çekici görünmesinin yanı sıra, bireysellik ve kişilerin özgüvenlerinin yükselmesi olarak bulunmakla birlikte sosyal görünüş kaygısını tetiklediği kanısına saptanmıştır . Sipahioğlu ve Ergin (2016), yaptıkları çalışmada psikiyatrik hastalar üzerinde yaptıkları çalışmada tanı almamış kişiler ile psikiyatrik tanı almış hastalar arasında fakat daha sonra tedavi gerektirmeyen hastalar ile sağlıklı raporu almış, psikiyatrik olarak teşhis edilmiş ancak tedavisi devam eden erkek bireyleri dövme yaptırmaları açısından incelediğinde, dövme yaptıрма nedenlerinin anısal değerleri olduğu, vücutlarında bulunan dövmelerin estetik olarak güzel görünmesinin yanı sıra ideolojik ve psikotik olarak sınıflandırıldıkları dikkati çekmektedir . Atkinson (2002), kadınların algılamalarına göre, dövmelerin anlamını incelenmiş ve dövme yaptıran kişilerin kültürel isyanlardan olduğu, kişinin bireysel ıslah ve kendilik tanımını da kapsamakla birlikte farklılıkları zengin olan faktörlere sahip olduğunu belirtenktedirler. Forbes (2001) yılında yaptığı bir çalışmada, gelişim düzeyinde olan üniversite de öğretim gören öğrencileri ile ortaya çıkardığı araştırmasında dövme yaptıрма ve piercing yaptıрма eylemi kişinin motivasyon değerinin estetiklik ve bireysel nedenlerin diğer nedenlere oranla daha sık görülmekle birlikte, kişinin sosyal nedenlerin ise diğer nedenlere oranla daha az olduğunu saptamıştır (Bosello, 2010) . Başka bir çalışmada Houghton ve arkadaşları dövme yaptıрма eylemini gerçekleştirmiş gelişim dönemleriyle ilişkilendirerek genellikle yetişkin bireylerin, dövme işlemini ergenlik dönemlerinin sonlarına doğru (ilk yetişkinlik) dönemin de yaptırmakla birlikte, eylemi gerçekleştirme nedenlerinin ise diğer insanların gözünde daha çok ön planda olma, görünme, vücutlarına görsel olarak kalıcılık bırakmak, yeniden şekillendirmek için ve değiştirmek için uyguladıklarını ortaya çıkartmıştır (Ekinci, 2015) .

Dövme yaptıran ve yaptırmayan bireylerin SGKÖ ile RBSÖ arasında ilişkiyi anlamak için yapılan Pearson Korelasyon Analiz sonucunda, dövme yaptıran bireylerin sosyal görünüş kaygısı ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Dövme yaptırmayan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ile benlik saygısı arasında herhangi bir ilişki bulunmamaktadır. Literatüre bakıldığında benzer

birçok araştırma olduğu ve farklılık gösteren çalışmalar olduğu görülmektedir. Sosyal görünüş kaygısı çevredeki insanlar tarafından izlendiğinde yada odak noktası olup incelendiği durumlarda ortaya çıkmaktadır. Genelde bu kaygıyı üniversite hayatıyla birlikte sosyalleşmede, sınıf içerisinde olan sunumlarda ön plana çıkmaktadır. Bu çalışmanın aksine spor bilimleri bölümü ve beden eğitimi öğretmen adaylarının, bireyin sosyal görünüş kaygısı ve akademik alanda öz - yeterlilik seviyelerinin araştırılmasına katılan bireylerin sosyal görünüş kaygı seviyesinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediğini saptanmaktadır (Tekeli,2017). Çalışmamızı destekler nitelikte yaşanan konunun farklılığından kaynaklanan Hart ve ark.(2008), sosyal görünüş kaygısında düşük düzeyde anlamlı bir farklılık saptanmaktadır. Türkiye’ de ise Doğan (2009), üniversite öğrencilerinden oluşan bir örnekleme psikometrik özelliklerinde de , anlamlı bir farklılığa rastlanmaktadır(Doğan,2009).

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın amaçları ve belirlenen alt amaçları neticesinde ulaşılan sonuçları ve elde edilen sonuçlardan yola çıkarak tamamlanılan önerilere yer verilmiştir.

Sonuç

- Dövme yaptıran ve yaptırmayan bireylerde sosyal görünüş kaygıları ve benlik saygıları arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.
- Dövme yaptıran bireylerin ve yaptırmayan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı arasında kadınların erkeklere göre daha kaygılı oldukları ancak ölçekler ile cinsiyet durum değişkeni arasında anlamlı bir farklılık saptanmış ve benlik saygıları ve cinsiyet arasında da anlamlı bir farklılık saptanmıştır.
- Dövme yaptıran bireylerin ve yaptırmayan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı arasında estetik işlem yaptıran bireylerin estetik işlem yaptırmama durumlarına göre aralarında anlamlı bir farklılık saptanmadığı yapılan testlerde bulunmuştur.
- Dövme yaptıran bireylerin ve yaptırmayan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı arasında eğitim düzeylerine göre istatistiksel açıdan bakıldığında anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır.
- Dövme yaptıran bireylerin ve yaptırmayan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı arasında yaş düzeylerine göre istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir.
- Dövme yaptıran bireylerin sosyal görünüş kaygısı ile neden yaptırdıkları arasında anlamlı bir farklılık olduğu fakat benlik saygısı ile arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır.

Öneriler

- Dövme yaptıran ve yaptırmayan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı arasındaki farklılığı belirleyici kılabilmek için ele alınan çalışmada ortaya çıkartığımız sonuçlar baz alınarak literatür zengiliği açısından gelecekteki yapılacak araştırmalara ilişkin şunlar önerilebilir.
- Bu araştırma Kktc' de ve Türkiye' de 18 yaşını tamamlamış gönüllü olarak katılım sağlayan 384 bireyli örnekleme yapılmış olması , daha geniş popülasyonlara yayarak daha çok insan ulaşarak araştırmamız genellemesini sağlayabiliriz. Bulguların daha anlamlı hale gelebilmesi için örneklem sayısının artırılması yapılabilir.
- Araştırmada ele alınan değişkenler şunlardır; cinsiyet, eğitim durumu , yaş , ekonomik gelir düzeyi , estetik işlem yaptırıp yaptırmadıkları , dövme yaptırıp yaptırmadıkları ve dövme yaptıran bireylerin neden yaptırdıkları ve vücutlarında nerelerinde dövme şeklidir. Araştırmacılar farklı değişkenler ile benzer araştırmalar yapabilir.
- Sosyal görünüş kaygısı günümüzde oldukça yaygınlaşan bir kaygı olduğu görülmektedir. Okullarda , toplum ruh sağlığı merkezlerinde sosyal görünüş kaygısı hakkında bireylere bilgilendirilme toplantıları , seminerleri ve eğitimleri yapılması yararlı sonuçlar verebilir.
- Çalışma verilerimiz online olarak toplanmıştır ,yüz yüze ölçek çalışması olsaydı sonuçlarda değişiklik beklenebilmektedir.
- Sosyal görünüş kaygısı ile benlik saygısı birbirini etkileyen kavramları olmasından dolayı Türkiye' de ve Kktc' de küçük yaşta kişilerin sosyalleştirilmesi yönünde spor aktivitelerine, sanat aktivitelerine ve eğitim ilk yıllarında itibaren okullarda bu faaliyetlere yönlendirilmek büyük ölçüde olumlu katkı sağlayabilir .
- Akademisyenlere ve araştırmacılara yönelik öneriler çalışmadaki değişkenler göz önünde bulundurularak farklı sosyodemografik bilgiler kullanılarak özdeğişim sağlanacağını önerebilirim. Özellikle sosyal görünüş kaygısı gibi literatürde üzerinde durulması gereken konularda aktif bir şekilde çalışmalarını tavsiye ederim.
- Klinik Psikologlara yönelik , bu çalışmada sosyal görünüş kaygısının daha fazla olmasından dolayı , bireylerin bu kaygılarının azaltılmasına yönelik

olarak bilişsel davranışçı terapiler veya toplum içinde özelleştirmeler yapılarak grup terapileri yapılabilir , kaygının azaltılması noktasında eğitimler verilerek sağlatım sağlanması önerilmektedir .

KAYNAKÇA

- Amerikan Psikiyatri Birliği,(2013). *DSM-5 TM Tanı Ölçütleri Başvuru Elkitabı*, Ankara : Hekimler Yayın Birliği.
- Akman, B., Balat, G. (2004). Farklı sosyoekonomik düzeydeki lise öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerinin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,14,175-83.
- Altıntaş, E. , Gültekin, M.(2005). *Psikolojik danışma kuramları*. İstanbul: Aktüel Yayınları,97-98.
- Antoszewski,B., Sitek, A., Fijałkowska,M.,(2010).Tattooing and body piercing-what motivates you to do it. *Int J Soc Psychiatry*,56:471-9 .
- Antoszewski,B.,Sitek, A., Fijałkowska,M.(2010).Tattooing and body piercing-what motivates you to do it. *Int J Soc Psychiatry*,56:471-9 .
- Asııcı, E. (2013). *Öğretmen adaylarının affetme özelliklerinin öz-duyarlık ve benlik saygısı açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Adams, J. F. (1995). *Ergenliği Anlamak*, İmge Yayınları, Ankara.
- Atkinson, M. (2004). Tattooing and Civilizing Processes, Body Modification As Self Control. Canadian Review of Sociology & Anthropology, Canadian Sociology & Anthropology Association.
- Alemdağ, S.(2013). *Öğretmen adaylarında fiziksel aktiviteye katılım sosyal görünüş kaygısı ve sosyal öz-yeterlik ilişkisinin incelenmesi*.(Yüksek lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 27-38.
- Bulut Faik, (2002). Dövme , *Atlas Dergisi*, S:113 s:36-54

- Bayraktutan, M. (2014). *Sosyal anksiyete bozukluğu olan hastalarda empati becerisi, aleksitimi, depresyon, anksiyete düzeyleri ile sempatik deri yanıtı ilişkisi ve tıbbi tedavinin etkileri* (Doctoral dissertation, Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi).
- Beck, A. T., Emery, G. (1985). *Anxiety disorders and phobias: A cognitive perspective*. New York: Basic Books.
- Bilgin, Ş. (2001). *Ergenlerde kaygı ve benlik saygısı arasındaki ilişki*. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, İstanbul.
- Baymur, F. (1993). *Genel psikoloji*. İstanbul, İnkılap Kitapevi, s. 266-72.
- Begley, P.T. (1996). Cognitive Perspectives on Values in Administration: A Quest for Coherence and Relevance , *Educational Administration Quarterly*.32(3) ,03—26 .
- Coopersmith, S. (1967). *The antecedents of self-esteem*. San Francisco, Freeman.
- Cheek, J.M., Tropp, L.R., Chen, L.C., Underwood, M.K. (1994). Identity Orientations: Personal, Social, and Collective Aspects of Identity. Paper Presented at the Meeting of the American Psychological Association .
- Cicero, M. T., (1967). *Seçmeler*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Çuhadaroğlu, F. (1996) Adölesansta Psikolojik Gelişim Özellikleri, *Katkı Pediatri Dergisi*, 17(5),273-288.
- Çakır, S. (2010). *Bilişsel-davranışçı yaklaşıma dayalı olarak hazırlanan sosyal kaygıyla başa çıkma programının lise öğrencilerinin sosyal kaygı düzeylerine etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

- Çelik, E. ,Güzel, H. (2018).Ergenlerde sosyal görünüş kaygısı ile mükemmeliyetçilik arasındaki ilişki: benlik saygısındaki rolü. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*,16(2),235-256.
- Çepikurt, F., Coşkun ,F.(2010). Üniversiteli dansçıların sosyal fizik kaygı ve beden imgesinden hoşnut olma düzeyleri. *Pamukkale Spor Bilimleri Dergisi*, 1, 17-24.
- Doğan, T. (2009). *Bilişsel ve kendini değerlendirme süreçlerinin sosyal anksiyet açısından incelenmesi* (Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Sakarya, 58-59.
- Doğan, T. (2010). Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği'nin (SGKÖ) Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 151-159.
- DuBois, D. L.,Felner, R. D., Brand, S., &Phillips, R. S. (1996). Early adolescent self-esteem: A develop mental–ecological frame work and assessm entstrategy. *Journal of research on adolescence*.5(2),353-360.
- Dağ, İ. (1999). Psikolojinin Işığında Kaygı. *Doğu Batı Düşünce Dergisi*. (6). 181-189
- Dinçer, F. (2009). Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin benlik saygısı ve atılganlık düzeyleri. *Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 22–33.
- Erikson, E.H. (1950). *Childhood and Society* Norton, New York.219-233.
- Eşer, H. (2005). Üniversite Öğrencilerinde Dini İnanç ve Benlik Saygısı İlişkisi. Bursa: Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Ekşi, H., Kardaş, S. & İnci, O. (2018). Üniversite öğrencilerinin ana baba bağlanma düzeyleri ve sosyal görünüş kaygılarının sahte benlik algılarını

yordayıcılığı. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,6; 155-163.

Ekinci,O., Topcuoglu,V., Sabuncuoglu,O.(2012). The association of tattooing/ body piercing and psychopathology in adolescents: a community based study from Istanbul. *Community Ment Health*,48:798-803.

Erim, B. (2001). *Yetiştirme yurtları ve aileleri yanında kalan ergenlerin benlik saygısı,depresyon ve yalnızlık düzeyleri ile sosyal destek sistemleri açısından*

karşılaştırılması. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi

Frahm, E. 2010. Reading the Tablet, the Exta, and the Body: The Herme- neutics of Cuneiform Signs in Babylonian and Assyrian Text Com- mentaries and Divinatory Texts. Divination and interpretation of signs in the ancient World (ed. Amar Annus), The Oriental Institute of the University of Chicago Oriental Institute Seminars/ N. 6, Chicago, ss. 93-142.

Freud, S. (1984). *Psikanalize Giriş* . (Çev. Günsel Koptagel İlal). (Üçüncü basım). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Forbes, G.B. (2001). College students with tattoos and piercings: motives, family experiences, personality factors, and perception by others. *Psychological Reports*,89: 774-796.

Geçtan, E. (2005). *Psikanaliz ve Sonrası*. (On Birinci basım). İstanbul: Metis Yayınları.

Güloğlu, B ., Kararımak, Ö.(2010). Üniversite öğrencilerinde yalnızlığın yordayıcısı olarak benlik saygısı ve psikolojik sağlamlık. *Ege Eğitim Dergisi*, 11, 73-88.

Harter, S. (1983). *Manual for the Self-perception Profile for Children*. Denver, CO: University of Denver.

- Hazer, M.(2007). „“Mardin”” Kızıltepe Bozhöyük Yöresinde Beden İşaretleri, Diyarbakır ve Mahallelerle Mardin. Cilt3, S 347-365, Mardin Valiliği, İstanbul: İmakofset
- Houghton,S., Durkin, K., ve Turbett,Y.(1995). Public Health aspects of tattooing among Australian adults. *Aust J Public Health*, 19: 425-427.
- Hamarta, E. (2004). Üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı, sosyal destek ve problem çözme yaklaşımları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 38(167).
- Horney, K. (1940). Nevroz teorisi. *Kişilik Değerlendirme Dergisi*, V.62, I.1, s.84-94.
- Işıkol, F. (2013). *İlköğretim 2. kademe öğrencilerinin sosyal görünüş kaygıları ile benlik saygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- İnanç, B. Y. (1997). Kaygı ve stres. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(16),9–14.
- Janet, P.(1903). The pathogenesis of some impulses. *Journal of Abnormal Psychology*, 1, 1-17 .
- James, W. (1950). *The Principles of psychology*. Vol 1. Reprint Edition, Dover Publications.
- Krutak, L. 2009. India: Land of Eternal Ink, http://www.vanishingtattoo.com/india_tattoo_history.htm
- Kadioğlu, N.(1996). Anadolu'nun Bazı Yörelerinde Dövme Âdeti ve Bu Âdetin Çağdaş Yaşamdaki Yeri. I. Türk Halk Kültürü Araştırma Sonuçları Sempozyum Bildirileri, Ankara, Hagem Yayınları, s: 222-22
- Köknel, Ö.(1994). *Yaşamın Zaferi*. İstanbul : Altın Kitaplar Yayınevi, 230-245.

- Karakuş, Ö.(2011). Öğretmen adaylarının benlik saygısı ve stresle başa çıkma stillerinin incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2, 89-104.
- Karakaş, Y.(2008). *Lise öğrencilerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri ile sosyal saygı düzeyleri arasındaki ilişki*. (Yüksek Lisans Tezi).Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Köse,S., Doğan,P.,Göktaş,S. ve Yıldız, T.(2018). Comparison of personality characteristics of nursing students with tattoo-piercing situations. *Cukurova Medical Journal*, 43, 158-166.
- Kanbir, F. (2022). Çağdaş Dövme Anlatılarında Kadın Bedeni ve Temsili (Büyükçekmece Sahili Örneği). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32, 1(307-320).
- Koçak, R.(2003). *Duygusal ifade eğitim programının üniversite öğrencilerinin aleksitimi ve yalnızlık düzeylerine etkisi*. (Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programı, Ankara, 86.
- Mülazımoğlu, Ö., Kirazcı, S., Aşçı, H. (2002). Sporcu ve sporcu olmayan bayanların sosyal fizik kaygı ve beden imgesinden hoşnut olma düzeyleri. 7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongre, 27-29 Ekim 2002, Antalya, Türkiye.
- Millner, V. S., ve Eichold, B. H. (2001). Body piercing and tattooing perspectives. *Clinical Nursing Research*, 10(4), 424-441.
- McCarthy, J. D. , Hoge, D. R. (1982). Analysis of ageeffects in longitudinal studies of adolescent self-esteem. *Develop mental Psychology*, 18(3), 372.
- National Geographic Dergisi, (Şubat 2015). „Tendeki Desen Dövme“ Sayı 166 S.32-55, İstanbul: Doğuş Dergi Grubu.

- Ottekin, N.(2009). *Ailelerinden ayrı olarak öğrenim görmekte olan üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı,Konya, 12-18.
- Özcan, H., Subaşı, B., Budak, B., Çelik, M., Gürel, Ş. &Yıldız, M. (2013). Ergenlik ve genç yetişkinlik dönemindeki kadınlarda benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı, depresyon ve anksiyete ilişkisi. *Journal of Mood Disorders*, 3, 107-13.
- Öksüz, Y. (2012). Üniversite öğrencilerinin özerklik düzeyleri ile vücut algıları arasındaki ilişki. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 69-77.
- Rosenberg, M., Schooler, C., Schoenbach, C. & Rosenberg, F. (1995). Global selfesteem and specific self-esteem: Different Concepts, Different Outcomes. *American Sociological Review*, 60(1), 141-156.
- Rogers, C., R. (1957). The necessary and sufficient conditions of therapeutic change. *Journal of Consulting Psychology*, 21, 95-103.
- Saygın, Y.(2008). *Üniversite öğrencilerinin sosyal destek, benlik saygısı ve öznel iyi oluş düzeylerinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı, Konya, 9-14.
- Schneier, F. R., Johnson, J., Hornig, C. D., Liebowitz, M. R.& Weissman, M. M. (1992). Social anxiety: Comorbidity and morbidity in an epidemiologic sample. *Archives of General Psychiatry*, 49, 282-288.
- Sullivan, H. S. (1953). *The interpersonal theory of psychiatry*. New York: W.W. Norton & Company.

- Swami, V. (2012).Written on the body? An Examination of the Personalities and Individual differences of British adults who do and do not obtain a first tattoo. Unpublished Manuscript.
- Schildkrout, Enid. (2013).Inscribing the Body. Annual review of anthropology 319-44.
- Şentürk, S. (2010). Liseli Ergenlerin Yalnızlık Algısının Sosyal Beceri, Benlik Saygısı ve Kişilik Özellikleri Bağlamında Değerlendirilmesi. İstanbul: Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Temel,A.B.,Parlakdağ,A., Kötekoğlu, D., Varol, G., Korkmaz, F. S., Bozkurt, S., ve Karakaş, A. A. (2016). *Dövme ve "Piercing" li Kişilerin Beden Algısı, Benlik Saygısı ve Mizaç Özelliklerinin Değerlendirilmesi: Kontrollü Bir Çalışma*
- Taşgit, M.S.(2012). *Üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve karar verme düzeylerinin incelenmesi*.(Yüksek lisans tezi). Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Karaman, 4-18.
- Türkçapan, H.M. (1999). Bilişsel Açıdan Anksiyete, *Başka Psikiyatri ve Düşünce Dergisi*, 1(1): 69-81.
- Tekeli, Ş.C. (2017). *Beden eğitimi ve spor öğretmeni adayları ile diğer öğretmen adaylarının sosyal görünüş kaygısı ve akademik öz – yeterlilik düzeylerinin karşılaştırılması*, (Yüksek lisans tezi). Bartın Üni. Eğitim Bil. Enst. Beden Eğt. Ve Spor Öğr. Bilim Dalı,Bartın.
- Uğur Çerikan., F. ve Alanko., M.R. (2016) . Dövme'nin çeşitli dillerdeki etimolojisi ve kısa tarihçesi, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(1), s. 166-193.

- Umar,D.Ç.,Öğce,F.,Koçak,Y.Ç.,veAkmeşe,Z.B.(2006). Üniversite öğrencilerinin “piercing”e yönelik bilgi ve tutumları. *Balikesir Sağlık Bilimleri Dergisi*,2:153-59.
- Ümmet, D.(2007). *Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygının cinsiyet rolleri ve aile ortamı bağlamında incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Bilim Dalı, İstanbul, 18.
- Vellquette, A.M., Murray, J.B., Creyer,E.H. (1998). The tattoo Renecissance: an Ethographic Account of Symbolicconsumer Behavior. *Advances in Consumer Research Volume 25*.(eds.Aba, J.W. ve tlutchinson, J.W., Provo U.T).Association for Counsumer Research s.461-467.
- Westerfield, H. V., Stafford, A. B., Speroni, K. G. ve Daniel, M. G. (2012). Patients’ perceptions of patient care providers with tattoos and/or body piercings. *JONA: The Journal of Nursing Administration*, 42(3), 160-164.
- Yaman, Ç., Tesneli, Ö., Kosu, S., Yalvarıcı, N., Tel, M.& Gelen, N. (2008). Elit seviyedeki değişik spor branşlarının fiziksel benlik algısı üzerine etkisi. *Uluslar Arası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5-2
- Yaran, R. (1994). „ Dövmeler“. İslam ansiklopedi, Cilt 9, S.521-522.
- Yörükoğlu, A. (1988). *Gençlik Çağı Ruh Sağlığı Eğitimi ve Ruhsal Sorunları*. (5.Baskı) İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları Sosyal ve Felsefi Eserler Dizisi.
- Yorulmaz , M., Kurtçu,Ş.(2019).Vücut algısı ve sosyal görünüş kaygısının incelenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*,6(2),195-208.
- Yeşilyaprak, B. (2002). *Eğitimde rehberlik hizmetleri*, Ankara: Nobel Yayınevi,20.

Yüceant, M.(2013). *Beden eğitimi öğretmen adaylarının sosyal görünüş kaygı düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray, 9-29.

Yiğit, H. (2010). *Ergenlerin benlik saygısının yaşam doyumlarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tez).Selçuk Üniversitesi ,Konya.

Yavuzer, H. (2003). *Eğitim ve Gelişim Özellikleriyle Okul Çağı Çocuğu*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yaman,E.(2019).Tıbbiruhsal ve davranışsal (klinik) değişkenlere göre mahpusların intihar olasılıkları.*Kriz Dergisi* , 27 (2) , 86-100 .

Zimmer, C.(2011). *Science Ink; Tattoos of the Science Obsessed*. New York Sterling

EKLER

EK.1

Katılımcı Bilgilendirme Formu

Dövme Yaptıran ve Yaptırmayan Bireylerin Sosyal Görünüş Kaygısı ve Benlik Saygısı Karşılaştırılması başlığı altındaki bu araştırmaya katıldığınız için teşekkür ederim. Bu araştırmaya katılmak gönüllülük esasına dayanmaktadır. Bu çalışma süresince toplanan veriler yalnızca akademik araştırma amacıyla kullanılacaktır ve yalnızca ulusal/uluslararası akademik toplantılarda ve/veya yayınlarda sunulacaktır. Araştırma kapsamına kimlik bilgileriniz gibi özel bilgiler istenmemektedir. Ölçeklerde verdiğiniz bilgiler gizli kalacaktır. Bizimle iletişime geçerek istediğiniz zaman çalışmadan çekilebilirsiniz. Eğer çalışmadan çekilirseniz, sizden topladığımız tüm veriler veri tabanımızdan silinecektir ve çalışmada kullanılmayacaktır. Bu konu ile ilgili herhangi bir sorunuz veya endişeniz olursa, aşağıdaki iletişim bilgilerinden bize ulaşabilirsiniz. Araştırmaya katılımımızdan dolayı teşekkür ederiz.

Araştırmacı :

Psikolog Alihan KARAKILIÇ

05428746255

(alhnkrklc@gmail.com)

Danışman :

DR. Ayşe BURAN

(ayse.buran@ neu.edu.tr)

Klinik Psikoloji Bölümü

Yakın Doğu Üniversitesi

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

EK.2

Bilgilendirilmiş Onam Formu

Sayın Katılımcı;

Dövme Yaptıran ve Yaptırmayan Bireylerin Sosyal Görünüş Kaygısı ve Benlik Saygısının Karşılaştırılması arasında farklılık olup olmadığına dair bilgi edinmek için yürütmekte olduğumuz araştırmaya katılmak üzere davet edilmiş bulunuyorsunuz. Bu araştırma Yakın Doğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı öğrencisi Psikolog Alihan KARAKILIÇ tarafından yüksek lisans tezi kapsamında yürütülmektedir. Araştırmanın danışmanlığı DR. Ayşe BURAN tarafından yapılmaktadır. Bu araştırma ile toplanan veriler dövme yaptıran bireylerin sosyal görünüş kaygıları ve benlik saygıları ile dövme yaptırmayan bireylerin sosyal görünüş kaygıları ve benlik saygıları arasında herhangi bir farklılık olup olmadığını araştırmaktır. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır. İstedığınız zaman araştırmadan çekilebilirsiniz. Aşağıdaki onay kutucuğunu “onaylıyorum” şeklinde işaretlerseniz araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul etmiş sayılırsınız. Araştırmada sizden size sunulan anketleri cevaplamanız istenilecektir. Anketler yaklaşık 5-10 dakika sürecektir. Anketleri istediğiniz ortamda istediğiniz saatte cevaplandırabilirsiniz. Elde edilen veriler 2 yıl boyunca çalışmanın tamamlanmasına kadar saklanacaktır. Daha sonra ise tüm veri tabanlarımızdan silineceklerdir. İlginiz ve katılımınız için teşekkür ederiz.

EK.3

Demografik Form

Cinsiyetiniz Nedir ?

Kadın

Erkek

Eğitim Durumunuz Nedir ?

İlk okul

Lise

Ön Lisans (Ü

Lisans (Ünive

Yüksek Lisans

Doktora

Yaşınız ?

18-20

20-22

22-25

25-30

30-üzeri

Ekonomik gelir düzeyiniz nedir ?

0-2000

2000-4000

Estetik işlem yaptırdınız mı ?

Vücudunuzun herhangi bir yerinde dövme var mı?

Vücudunuzun hangi bölgesinde dövme var? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

Vücudunuzda kaç adet dövme var ?

3

4

5-üzeri

İlk dövmenizi kaç yaşında yaptırdınız ?

18-20

20-22

22-25

25-30

30-Üzeri

Dövme yaptırmanızdaki amaç neydi ?

1. Estetik olarak

2. Mesaj vermek

3. Ait olma (bir gruba)

4. Manevi değer

5. Diğer

EK.4

Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği

Lütfen aşağıdaki her cümleyi okuduktan sonra size uygun yalnızca bir tane seçeneği işaretleyiniz.

1- Hiç Uygun Değil , 2-Uygun Değil, 3- Biraz Uygun , 4- Uygun , 5- Tamamen Uygun

1.Dış görünüşümle ilgili kendimi rahat hissedirim.

Hiç Uygun Değil 1 2 3 4 5 Tamamen Uygun

2.Fotografım çekilirken kendimi gergin hissedirim.

Hiç Uygun Değil 1 2 3 4 5 Tamamen Uygun

3.İnsanlar doğrudan bana baktığında gerilirim.

Hiç Uygun Değil 1 2 3 4 5 Tamamen Uygun

EK.5

Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyunuz ve her bir ifadeyi doğru bulma derecenize göre değerlendirip, size uygun olanı seçiniz .

1) Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.

a) Çok doğru b) Doğru c) Yanlış d) Çok yanlış

2) Bazı olumlu özelliklerim olduğumu düşünüyorum.

a) Çok doğru b) Doğru c) Yanlış d) Çok yanlış

3) Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim.

a) Çok doğru b) Doğru c) Yanlış d) Çok yanlış

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

02.03.2023

Sayın Alihan Karakılıç

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğumuz YDÜ/SB/2023/1528 proje numaralı ve "Dövme Yaptıran ve Yaptırmayan Bireylerin Sosyal Görünüş Kaygısı ve Benlik Saygısının İncelenmesi" başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formumuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Prof. Dr. Aşkın KIRAZ

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Koordinatörü

EK.7

Özgeçmiş

Alihan KARAKILIÇ 04/11/1998 tarihinde Adana'da doğdu. İlk okulu Erdoğan Şahinoğlu ilkokulunda ilkokul 7. sınıfa kadar okudu ve Kasın Sacide Ener İlkokulda ilk öğrenimi tamamladı . Lise eğitimini ise Melikşah Anadolu Lisesinde tamamladı. Daha sonra ise Girne Amerikan üniversitesinde Psikoloji lisansını 4 yılda onur öğrenci olarak tamamladı. Lisans döneminde Adana Yaprak Terapi merkezinde Psikiyatrist – Psikoterapist Sabri YURDAKUL'un yanında staj yapmıştır. Ardından Yakın Doğu Üniversitesi Fen Edebiyat Eylül ayında Klinik Psikoloji Yüksek Lisans eğitimine başladı . Yüksek Lisans stajını Girne Akçiçek hastanesinde tamamlamıştır .Eğitim hayatı boyunca birçok eğitim almış ve birçok görevde bulunmuştur .

İletişim

Alihan KARAKILIÇ

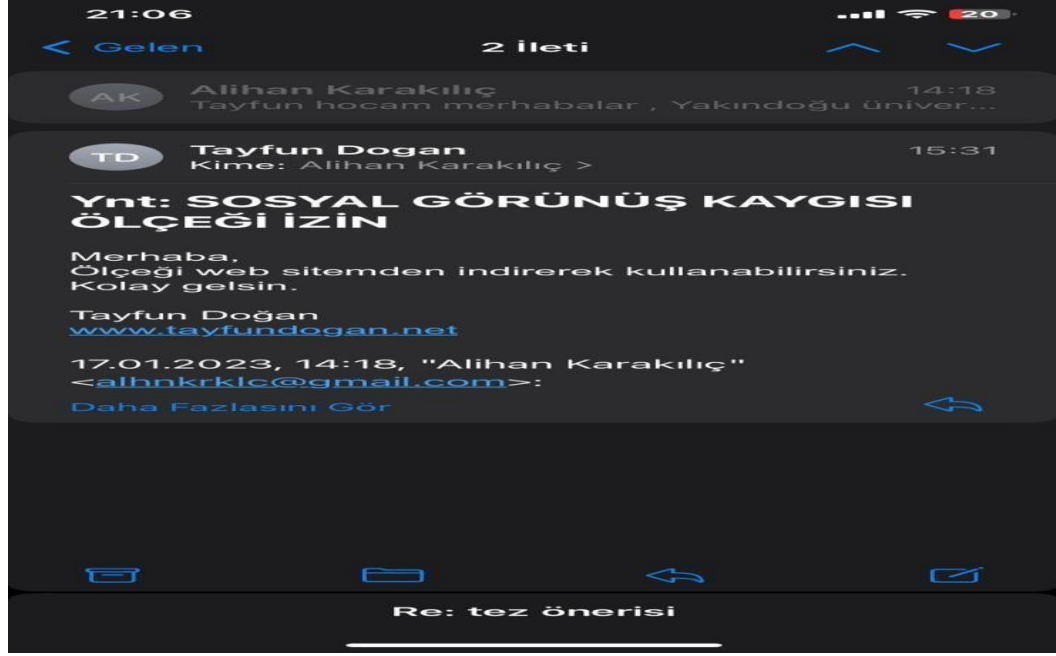
alhnkrklc@gmail.com

0539 520 4229

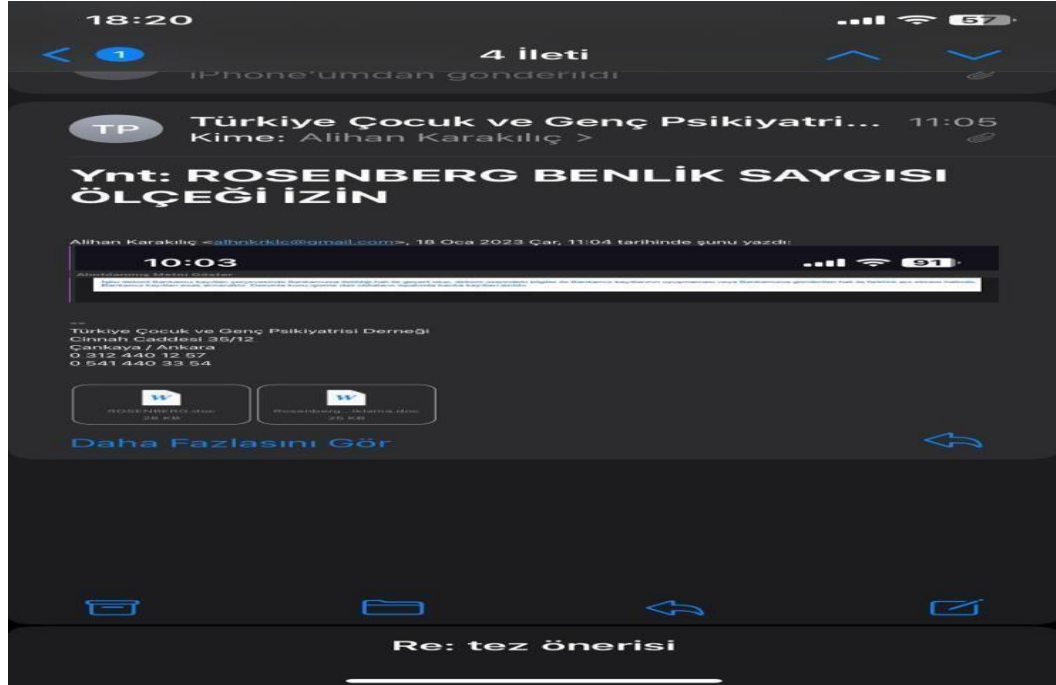
EK.8

Ölçek İzinleri

Res.1: Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği İzni

Res.2: Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

Ek.9

İntihal Raporu

DÖVME YAPTIRAN VE YAPTIRMAYAN BİREYLERİN SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISI VE BENLİK SAYGISININ KARŞILAŞTIRILMASI

ORIGINALITY REPORT

13%

SIMILARITY INDEX

12%

INTERNET SOURCES

3%

PUBLICATIONS

7%

STUDENT PAPERS

PRIMARY SOURCES

1	docs.neu.edu.tr Internet Source	4%
2	Submitted to Girne American University Student Paper	3%
3	acikbilim.yok.gov.tr Internet Source	2%
4	dergipark.org.tr Internet Source	1%
5	vdocuments.site Internet Source	1%
6	docplayer.biz.tr Internet Source	<1%
7	www.researchgate.net Internet Source	<1%
8	i-rep.emu.edu.tr:8080 Internet Source	<1%
9	Submitted to European University of Lefke Student Paper	<1%